Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ✦ 14 сентябрь 1973 йил, жума ◆ № 217 (15.691). ◆ Баҳоси 2 тийин.

Қашқадарё. Ғузор районидаги «Халқобод» колхозининг деҳқонлари ғалаба маррасига яқинлашиб қолдилар. Бу илғор хўжаликда терим суръати кун сайин қизғин тус олмоқда. Айна Ҳамроева, Уйтўл Тошмуродова ва Ойжон Равшанова сингари мавсумда 300—400 тоннадан пахта териб беришга аҳд қилган пешқадам механизаторлар колхоз хирмонига барака киритаётирлар. Суратда: (чапдан) У. Тошмуродова, А. Ҳамроева, ва О. Равшановалар терим орасида ўз машиналарини бир зум кўздан кечириб, суръатни янада ошириш ҳақида суҳбатлашмоқдалар.

Э. Суяров фотоси.

ЧОРВАДОРЛАРГА ҚИЗИЛ БАЙРОҚЛАР

СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ҳамда қишлоқ хўжалик ва тайёрлаш ишчи-хизматчилари касаба союзи Марказий Комитети чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлашни кўпайтириш учун ўтказилган Бутуниттифоқ социалистик мусобақасининг 1972 йил IV квартали ва 1973 йилнинг биринчи ярмидаги якунларни кўриб чиқиб, республикамиздаги қуйидаги колхозлар ва совхозларнинг коллективларини мусобақа ғолиби деб топдилар ҳамда СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва қишлоқ хўжалик ва тайёрлаш ишчи-хизматчилари касаба союзи Марказий Комитетининг Қизил байроқлари билан мукофотладилар ва пул мукофоти ажратдилар.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ

«Ленин йўли» колхози — Юқори Чирчиқ районидан

«Октябрь» колхози — Оржоникидзе районидан

Димитров номли колхоз — Оққўрғон районидан

Калинин номли колхоз — Калинин районидан

«Сергели» совхози — Ўрта Чирчиқ районидан

«Ўзбекистон» паррандачилик фабрикаси — Калинин районидан

Охунбобоев номли совхоз— Калинин районидан

«Химик» совхози — Оржоникидзе районидан

СИРДАРЁ ОБЛАСТИ

Фрунзе номли колхоз — Гулистон районидан

«Москва» колхози — Жиззах районидан

Ильич номли совхоз — Фориш районидан

ФАРҒОНА ОБЛАСТИ

Карл Маркс номли колхоз — Фрунзе районидан

«Оқ олтин» колхози — Тошлоқ районидан

«Коммунизм» колхози — Қува районидан

Алишер Навоий номли колхоз — Риштон районидан

АНДИЖОН ОБЛАСТИ

«Қизил юлдуз» колхози — Балиқчи районидан

«Андижон» колхози — Пахтаобод районидан

Калинин номли колхоз — Андижон районидан

«Партия XX съезди» колхози — Бўз районидан

Мирзааҳмедов номли совхоз — Бўз районидан

НАМАНГАН ОБЛАСТИ

Охунбобоев номли колхоз — Учқўрғон районидан

Ленин номли колхоз — Поп районидан

«Октябрь» колхози — Янгиқўрғон районидан

Ленин номли совхоз — Учқўрғон районидан

САМАРҚАНД ОБЛАСТИ

Ленин номли колхоз — Каттақўрғон районидан

«Москва» колхози — Пастдарғом районидан

Энгельс номли колхоз — Самарқанд районидан

«Қизилча» совхози — Нурота районидан

ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТИ

«Коммунизм» колхози — Қарши районидан

Куйбишев номли колхоз — Китоб районидан

Энгельс номли колхоз — Шаҳрисабз районидан

Ўзбекистон давлат наслчилик заводи — Ульянов районидан

Ленин орденли Бутуниттифоқ пахтачилик илмий-тадқиқот институтининг Ульянов районидаги **«Партия XX съезди»** совхози.

БУХОРО ОБЛАСТИ

«Коммунизм» колхози — Ғиждувон районидан

«Октябрь» колхози — Қоракўл районидан

«Москва» колхози — Ромитан районидан

«Ўзбекистон» колхози — Ромитан районидан

«Шофиркон» совхози — Конимех районидан

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИ

«Москва» колхози — Жарқўрғон районидан

«Коммунизм» колхози — Сариосиё районидан

«Октябрь 40 йиллиги» колхози — Термиз районидан

«Сайроб» совхози — Бойсун районидан

ХОРАЗМ ОБЛАСТИ

Нариманов номли колхоз — Боғот районидан

«Коммуна» колхози — Гурлан районидан

Охунбобоев номли колхоз — Янгиариқ районидан

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР

«Партия XXII съезди» колхози— Амударё районидан

Қирққизобод» колхози — Тўрткўл районидан

«Қўнғирот» совхози — Қўнғирот районидан

* * *

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик, Совхозлар министрликлари ҳамда қишлоқ хўжалик ва тайёрлаш ишчи-хизматчилари касаба союзи республика комитетининг президиуми чорвадорлар мусобақасининг 1972 йил тўртинчи квартали ва 1973 йилнинг биринчи ярмидаги якунларини кўриб чиқиб, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик, Совхозлар министрликлари ҳамда қишлоқ хўжалик ва тайёрлаш ишчи-хизматчилари касаба союзи республика комитетининг Қизил байроқлари ҳамда пул мукофотларини қуйидаги колхозлар ҳамда совхозларга беришга қарор қилдилар.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ

Калинин районидаги **«Ўзбекистон ССР 40 йиллиги»** колхозига, Оржоникидзе районидаги **«Қизил Ўзбекистон»** колхозига, Ўрта Чирчиқ районидаги **«Полярная звезда»** колхозига, Ўрта Чирчиқ районидаги **«Политотдел»** колхозига, Бўстонлиқ районидаги **Жданов номли** колхозга, Оржоникидзе районидаги Ўзбекистон ССР чорвачилик илмий-тадқиқот институтининг **«Красный водопад»** экспериментал базасига, Оққўрғон районидаги **1-«Оққўрғон»** совхозига.

СИРДАРЁ ОБЛАСТИ

Сирдарё районидаги **«Правда»** колхозига, Ворошилов районидаги **Куйбишев номли** колхозга, Боёвут районидаги **«Коммунизм»** колхозига, Жиззах районидаги **76-от заводига.**

ФАРҒОНА ОБЛАСТИ

Тошлоқ районидаги **«Ленинград»** колхозига, Ўзбекистон районидаги **Ленин номли** колхозга, Ленинград районидаги **Киров номли** колхозга, Киров районидаги **«Москва»** колхозига, Ўзбекистон районидаги **«Қўқон»** совхозига.

АНДИЖОН ОБЛАСТИ

Марҳамат районидаги **«Комсомол 50 йиллиги»** колхозига, Ленин районидаги **«Правда Востока»** колхозига, Жалолқудуқ районидаги **Димитров номли** колхозга, Қўрғонтепа районидаги **Навоий номли** колхозга, Хўжаобод районидаги **«Ленинград»** колхозига, Москва районидаги **«Партия XXII съезди»** колхозига, Қўрғонтепа районидаги **Ҳамза номли** совхозга.

НАМАНГАН ОБЛАСТИ

Тўрақўрғон районидаги **«Намуна» колхозига,** Чуст районидаги **Ленин номли** колхозга, Норин районидаги **«Ўзбекистон»** колхозига, Учқўрғон районидаги **«Учқўрғон»** совхозига.

САМАРҚАНД ОБЛАСТИ

Нарпай районидаги **Ленин номли колхозга,** Иштихон районидаги **«Халқобод»** колхозига, Пахтачи районидаги **«Коммунизм»** колхозига, Булунғур районидаги **«Октябрь»** колхозига, Хатирчи районидаги **Калинин номли** колхозга, Нурота районидаги **«Ғозғон»** совхозига, Каттақўрғон районидаги **бўрдоқичилик пунктига.**

БУХОРО ОБЛАСТИ

Свердлов районидаги **Охунбобоев номли** колхозга, Қоракўл районидаги **«Шарқ юлдузи»** колхозига, Шофиркон районидаги **Шофиркон»** колхозига, Конимех районидаги **«Октябрь 40 йиллиги»** совхозига.

ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТИ

Қамаши районидаги **Ленин номли** колхозга, Шаҳрисабз районидаги **«Социализм»** колхозига, Ғузор районидаги **«Партия XXII съезди»** колхозига, Косон районидаги **Ленин номли** совхозга.

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИ

Шўрчи районидаги **Жданов номли** колхозга, Термиз районидаги **Куйбишев номли** колхозга, Денов районидаги **«Ҳазорбоғ»** совхозига.

ХОРАЗМ ОБЛАСТИ

Ҳазорасп районидаги **Фрунзе номли** колхозга, Шовот районидаги **«Ўзбекистон»** колхозига, Хева районидаги **Фрунзе номли** колхозга.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР

Хўжайли районидаги **Энгельс номли** колхозга, Амударё районидаги **Максим Горький номли** совхозга.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик, Совхозлар министрликларининг коллегияси ҳамда қишлоқ хўжалик ва тайёрлаш ишчи-хизматчилари касаба союзи республика комитетининг президиуми мусобақа ғолибларини табриклайдилар ва чорвачилик ходимларини чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, давлат планлари ва қабул қилинган социалистик мажбуриятларни бажариш учун курашда янада жонбозлик кўрсатиб меҳнат қилишга чақирадилар.

ОБЛАСТДА БИРИНЧИ

УРГАНЧ. Хоразм области районлари орасида пахта теримида Боғот райони олдинда боряпти. Сентябрь ойи биринчи ўн кунлигининг якунига кўра, бу районга область партия комитети ва область ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғи берилди.

Боғотликлар сентябрь ойида йиллик планнинг 54 проценти миқдорида пахта тайёрлаш, йиллик планни 10 октябрда бажаришга аҳд қилдилар. Район бўйича тайёрланадиган 34 минг 500 тонна пахтанинг 19 минг тоннаси машиналарда терилади.

Район механизаторлари областда биринчи бўлиб машина теримига киришдилар.

«Совет Ўзбекистони» мухбири.

МАШИНАЛАР КАТТА ЙЎЛДА

СИРДАРЁ СУВОРИЙЛАРИ ТЕРИМГА ТУШДИ

ОКТЯБРЬ. [«Совет Ўзбекистони» махсус мухбиридан]. Республиканинг энг кенжа районларидан бири — Мирзачўл қуйнидаги Октябрь районининг механизаторлари юз процент ҳосилни машиналарда йиғиб-териб беришдек юксак мажбурият олишган. Районнинг 14, 31-қўриқ совхозлари областда биринчи бўлиб терим машиналари жиловини пахтазорга бурдилар. 14-совхозда теримнинг дастлабки кунида 60 та «зангори кема» машиналар бункеридан дурдона тўка бошлади. Абзур Муродов, Бўрон Исломов, Абдусалом Мирзаев, Абдубек Тўфонов сингари ғайратли механизаторларнинг ҳар бири биринчи кунiёқ хирмонга 6-7 тоннадан «оқ олтин» тўкишга муваффақ бўлдилар. Совхоз механизаторлари она Ватанга пландаги 2300 тонна ўрнига 5500 тонна пахта армуғон қилишдек катта мақсад йўлида астойдил кураш бошладилар.

31-қўриқ совхоз механизаторлари ўтган йили 20 иш кунида Зафар қучиб қувончли натижаларга эришган эдилар. Бу йил совхоз механизаторлари 1800 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 25 центнердан ҳосил йиғиб-териб олиш ва давлат планини 22 сентябрга, мажбуриятни эса 10 октябрга бажариш учун сўз берганлар. Шу кеча-кундузда Йўлдош Кудратов, Худойберди Худойназаров ўртоқлар етакчилик қилаётган бўлимларнинг пахта далаларида 30 терим агрегати жавлон урмоқда. Мавсумда 250-300 тоннадан «оқ олтин» териб бериш мажбуриятини олган Ҳасан Маъмуров, Худойберди Исломов, Нормурод Раҳматов сингари механизаторлар ҳар куни эл хирмонига 7-8 тоннадан дурдона тўкмоқдалар.

Сирдарё суворийлари пахтазорларда кенг кулоч ёзмоқда. Куни-кеча Дўстлик районидаги Қосим Раҳимов номли 13-совхознинг Маматкарим Қулжонов, Турдибой Боймуродов ўртоқлар етакчилик қилаётган бўлимларида ва 15-а совхозининг бир қатор илғор бригадаларида машина терими бошланиб кетди.

«ЯНГИКЕНТ» ШОВВОЗЛАРИ

ИШТИХОН. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Янги ўзлаштирилган Митан массивидаги «Янгикент» совхози машина теримини пухта тайёргарлик билан бошлаб юборди. Биринчи куни 11 та агрегат ишга тушган бўлса, иккинчи кунда «зангори кемалар» сони 15 тага етди. Механик-ҳайдовчи Исмат Ботиров дастлабки куни бункердан 5 тонна «оқ олтин» тўккан эди. Эртаси куни бу рақамни 8 тоннага етказди. Агрегатларнинг унумли ишлаши туфайли совхознинг Юсуп Тоиров бошлиқ бригадаси 3 кун ичида йиллик пахта тайёрлаш планини бажарди. Бригада Иштихон районида биринчи бўлиб маррага етди. Янгидан ўзлаштирилган 73 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 17 центнердан сифатли пахта топширди.

Л. ЭРГАШЕВ.

ЖАДАЛ СУРЪАТДА

РОМИТАН. Ҳаёт Султонов кеча машинада 10 тонна пахта терди. Неъмат Адизов, Жаббор Эшонқулов ҳам шундай кўрсаткичга эришди. «Октябрь 50 йиллиги» совхозида бир кунда 40 та терим машинаси ишлади. «Зангори кема»лар хирмонга қут-барака киритяпти. Бобохон Холов, Муяссар Барноева бошлиқ бўлимларда 3-4 процентдан пахта тайёрланяпти.

«Ромитан» совхози механизаторлари ҳам ишга киришди. Кеча 24 та машина ишлади. Ҳар бирининг иш унуми 7-8 тонна бўлди. Лекин моҳир механизатор Аҳмад Ҳамроевнинг жасорати ҳаммани қойил қолдирди. У биринчи кунiёқ бункердан 16 тонна дурдона тўкиб, ҳар бири 100 килограммдан пахта терадиган 160 теримчининг ишини бажарди.

Биз икки совхознинг дастлабки кунларда теримда қўлга киритган муваффақиятларини тилга олдик. Ромитан райони 1973 йилда 70 минг тонна пахта тайёрлайди. Шундан 35 минг тоннаси машиналарда терилади. Шундай экан, ҳамма машиналарни дарҳол ишга тушириш керак, меҳнат унумдорлиги юқори бўлсин, график икки-уч ҳисса ошириб бажарилсин, коммунистлар авангард бўлсин. Район партия комитети ҳаммадан шуни талаб қиляпти.

Қари-ёш, ўсмир — ҳамма этак боғлаб теримга чиқди. Мўл ҳосилни тезроқ йиғиб-териб олиш мусобақасида механизаторлар тобора устинликни эгаллаяпти. Биз бирорта ҳам машина кечиктирилмай пайкалга киритилишини, сортнинг юқори бўлишини истаймиз. Теримчилар билан механизаторлар мусобақаси кучайтирилса, янада яхши кўрсаткичга эришилади.

Областнинг ҳамма районларида иш шундай ташкил қилинишига тарафдормиз.

Т. НАЗИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Чилидаги ҳарбий тўнтариш хусусида КПСС Марказий Комитетининг баёноти

11 сентябрда Чилининг реакцион кучлари Сальвадор Альенде бошчилигидаги қонуний ҳукуматни ағдариб, мамлакатда ҳокимиятни ўз қўлига олди. Сальвадор Альенде халқнинг эркин хоҳиш билдириши натижасида конституция асосида Республика Президенти қилиб сайланганди. Миллий конгресс тарқатиб юборилди, халқ бирлиги ҳукуматининг министрлари қамоққа олинди. Чили халқининг иши учун, демократия ва тинчлик учун мард курашчи, Латин Америкасида империализмга қарши озодлик ҳаракатининг атоқли арбоби Президент Сальвадор Альенде исёнчилар зўравонлигининг қурбони бўлди.

С. Альенде ҳукуматининг ағдарилиши Чили реакцияси кўпорувчилик ҳаракатининг авжи бўлди. Халқ ҳукумати ҳокимият тепасида турган уч йил мобайнида реакция ташқи империалистик кучларнинг мадади билан қонунлар ва конституцияни очиқдан-очиқ бузиб келди, меҳнаткаш халқ ва мамлакатнинг мустақил ривожланиш манфаатларини кўзловчи туб социал-иқтисодий ўзгаришлар амалга оширилишига тўсқинлик қилиб келди, иқтисодий ҳаётни издан чиқариб келди, террорчилик ҳаракатлари қилди. Халқнинг хоҳишини сурбетларча поймол этган, энг оддий демократик нормаларни ҳам топтаган реакция ҳозир прогрессив арбоблардан ўч олмоқда. Халқ бирлиги коалициясидаги партиялар, меҳнаткашларнинг бошқа прогрессив ташкилотларининг аъзолари қамоққа олинаётганликлари тўғрисида ва Чили бирлашган касаба союз марказига нисбатан жазо чоралари кўрилаётганлиги ҳақида хабарлар келмоқда.

КПСС Марказий Комитети Чилидаги реакцион кучларнинг хатти-ҳаракатларини, улар демократик тартиботлар ва конституция нормаларини поймол этаётганликларини, прогрессив партиялар ва ташкилотларга қарши жазо чораларини кўриш мудҳиш режаларини қатъий қоралайди.

КПСС Марказий Комитети Чили халқи учун мушкул бўлган шу оғир дамларда совет коммунистлари, барча совет кишиларининг ҳис-туйғуларини ифодалаб, реакциянинг зарбаларига қарамай, мустақиллик, демократия ва социал тараққиёт учун кураш ишига — Сальвадор Альенде, Халқ Бирлиги ҳукумати, Чили меҳнаткаш халқи мардана кураш олиб борган олижаноб мақсадлар учун кураш ишига содиқ бўлиб қолаётган қардош Чили Коммунистик партияси билан, Социалистик партия билан, Халқ Бирлигидаги бошқа партиялар билан Чилининг барча меҳнаткашлари билан ўзининг тўла бирдамлигини билдиради.

КПСС Марказий Комитети халқнинг хоҳиш-иродасини ҳеч қандай репрессиялар, ҳеч қандай террор бука олмайди, иқтисодий ва социал тараққиёт йўлига ғов сололмайди, деб қаттиқ ишонч билдиради.

ҒАЛЛА — ДАВЛАТГА

МАЖБУРИЯТ ОШИРИБ БАЖАРИЛДИ

ЛИТВА ССР. Республика қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошира бориб, давлатга дон сотиш юзасидан олган мажбуриятларини ошириб бажардилар.

Колхоз ва совхозлар ғалла қабул қилиш пунктларига 243 минг тонна дон етказиб бердилар. Бу — халқ хўжалик планида кўзда тутилганидан анча кўпдир. Давлатга дон сотиш давом этмоқда.

ПОЛТАВА. Область меҳнаткашлари қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш учун ўтказилаётган Бутуниттифоқ мусобақасига қўшилиб, мўл ҳосил етиштирдилар. Давлатга ғалла сотиш юзасидан олинган социалистик мажбуриятларини бажардилар, тайёрлов пунктларига 945 минг тонна дон, шу жумладан 731 минг тонна буғдой етказиб берилди. Давлатга жами бир миллион тоннадан ортиқ ғалла сотиш учун курашаётган область меҳнаткашлари дон сотишни давом эттирмоқдалар.

4.750 минг тонна учун

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1973 йил 13 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — бир кунда, учинчи стун — мавсум бошидан, шу жумладан машина терими: тўртинчи стун — бир кунда, бешинчи стун — мавсум бошидан.

Қашқадарё	2,43	23,60	1,37	3,92
Андижон	1,79	15,44	0,62	1,28
Сурхондарё	1,45	14,72	0,84	4,97
Бухоро	1,22	12,32	0,55	1,37
Фарғона	1,24	11,26	0,12	0,21
Наманган	1,31	8,16	0,40	0,78
Хоразм	0,88	4,98	0,01	0,01
ҚҚ АССР	0,63	3,85	—	—
Сирдарё	0,55	1,91	0,42	0,50
Тошкент	0,33	1,33	—	—
Самарқанд	0,46	0,91	0,03	0,03
Республика бўйича:	1,10	8,83	0,36	1,04

Шу жумладан ингичка толали пахта:

Сурхондарё	1,12	16,22
Қашқадарё	1,67	15,56
Бухоро	0,18	1,30
Республика бўйича:	1,15	14,50

Республика областларида дефолиациянинг бориши тўғрисида шу йил 13 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — дефолиация қилинган майдон (гектар ҳисобида), учинчи стун — бажарилиш проценти.

СИРДАРЁ	236880	122,7
ТОШКЕНТ	132878	102,2
Андижон	104462	90,8
Қашқадарё	53731	76,8
Сурхондарё	65072	65,1
Бухоро	63732	61,3
Наманган	56767	54,1
Фарғона	55837	48,1
Хоразм	33581	48,0
ҚҚ АССР	41178	37,4
Самарқанд	37262	31,3
Республика бўйича:	881380	71,5

А. Н. КОСИГИН МУҲАММАД НАИМ БИЛАН СУҲБАТЛАШДИ

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Афғонистон Республикаси давлат бошлиғи ва Бош министри Муҳаммад Довуднинг махсус вакили М. Наимни 13 сентябрда қабул қилди. М. Наим Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турибди.

Бўлиб ўтган суҳбатда Афғонистон Республикаси ташқи ишлар министрининг ўринбосари С. В. Абдулла ва СССР Ташқи ишлар министрлиги Ўрта Шарқ мамлакатлари бўлимининг мудири В. И. Минин иштирок этдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида қабул

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов 13 сентябрда Корея Халқ Демократик Республикасининг СССРдаги элчиси Квон Хи Генни қабул қилди ва у билан дўстона суҳбатлашди. Квон Хи Ген КХДР ташкил топган куннинг 25 йиллиги муносабати билан ўтказилган тантаналарда қатнашиш учун Тошкентга келган эди.

Суҳбатда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари О. У. Салимов қатнашди.

* * *

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари ва ташқи ишлар министри М. Т. Турсунов шу куни Корея Халқ Демократик Республикасининг СССРдаги элчиси Квон Хи Генни қабул қилди.

(ЎзТАГ).

БМТ БОШ АССАМБЛЕЯСИ СЕССИЯСИДА ҚАТНАШИШ УЧУН

18 сентябрда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош ассамблеясининг XXVIII сессияси очилиши муносабати билан СССР Министрлар Совети КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громыко бошчилигидаги СССР делегациясини тасдиқлади.

Украина ССР Министрлар Совети Украина ССР ташқи ишлар министри Г. Г. Шевель бошчилигидаги республика делегациясини тасдиқлади.

Белоруссия ССР Министрлар Совети Белоруссия ССР ташқи ишлар министри А. Е. Гуринович бошчилигидаги республика делегациясини тасдиқлади.

(ТАСС).

ТОШКЕНТДАГИ трактор заводи халқ назоратчилари группаси аъзоларининг фаолияти ибратга сазовор. Суратда: корхонанинг 5-цехи халқ назоратчилари группасининг раиси И. Эдимов ишчи Р. Сеитибрагимовнинг ишини кузатяпти.

А. Тўраев фотоси.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

РАЙКОМ АЪЗОСИ

Район партия конференциясига оз вақт қолди. Ана шу улкан анжуманда райком бюроси, шунингдек район партия комитети аъзолари ва аъзоликка кандидатлар ўзларига топширилган вазифани қандай бажарганликлари тўғрисида коммунистларга ҳисоб берадилар.

Район партия ташкилоти ана шунга пухта тайёргарлик кўряпти. Биз энг аввало райком аъзоларининг масъулиятини оширишни биринчи галдаги вазифа қилиб қўймоқдамиз. Район партия комитети ҳар бир аъзосининг коллектив бўлиб ишлаб чиқилган ва қабул қилинган қарорларини бажариш учун ташаббускорлиги ва масъулияти оширилмоқда.

Райком аъзолари бюро мажлислари, райком пленумлари ва партия-хўжалик активларини тайёрлашда фаол иштирок этаётирлар. Партия ҳужжатларини алмаштиришга тайёргарлик ва алмаштириш даврида коммунистлар билан ўтказилган якка тартибдаги суҳбатларда райком аъзолари ва аъзоликка кандидатлар ҳамда сайлаб қўйиладиган актив фаолиятини янада яхшилаш зарурлиги тўғрисида жуда кўп таклиф ва мулоҳазалар эшитдик.

Район партия ташкилоти райкомнинг ҳар бир аъзоси ва аъзоликка кандидат бўлган кишиларга бошланғич партия ташкилотларини бириктиб қўйди. Кейинги даврда уларга бошланғич партия ташкилотларига ташкилий ва сиёсий ишлар юзасидан ёрдам бериш борасида кўпроқ топшириқлар бермоқдамиз. Райком аъзоларининг кўпчилик қисми бу топшириқни юксак масъулият ҳис этган ҳолда аъло даражада бажармоқда. Масалан, ишлаб чиқаришни илмий бошқариш маркази директори райком аъзоси С. Ғуломов меҳнаткашлар депутатлари район Совети ижроия комитети қошида ташкил этилган транспорт бўйича комиссияга бошчилик қилиб, анчагина ибратли ишларни бажарди. Комиссия транспорт корхоналари ишини мунтазам текшириб бормоқда. 3- ва 5-автопаркларда автомашиналардан унумли фойдаланилаётганлиги ана шу комиссия кўрсатган ёрдам туфайлидир.

Олтинчи қурилиш трестига қарашли 7-қурилиш бошқармаси комплекс бригадаси бошлиғи, райком аъзолигига кандидат В. Цой энг яхши қурувчилардан бири. У бошчилик қилаётган бригада Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил этилганлигининг 50 йиллиги олдидан социалистик мусобақани авж олдириб, қувончли ютуқларга эришмоқда. Бригада ҳозир 1974 йил ҳисобига ишлаяпти. Бригада аъзоларининг чақириғи райондаги кўпчилик қурувчилар, транспортчилар ва саноат корхоналари меҳнат коллективлари қалбидан чуқур жой олди.

Райком аъзолари партия ташкилотлари ишида актив қатнашаётгани сабабли бошланғич ташкилотлар ўтказаётган тадбирларнинг сифати тубдан яхшиланди, партия йиғилишларида қабул қилинаётган қарорлар коммунистларнинг таклиф ва мулоҳазалари асосида анча конкретлашди. Партия интизоми мустаҳкамланди, коммунистларнинг топширилган ишга нисбатан масъулияти кучайтирилди, сўз ва иш бирлиги таъминланди.

Райком аъзолари сайлаб қўйиладиган орган вакиллари сифатида коммунистлар олдида тез-тез ҳисоб бермоқдалар. Улар шу йили бошланғич партия ташкилотларида «Собир Раҳимов район биринчи партия конференцияси қарорлари бажарилишининг бориши тўғрисида» ҳисоб бердилар. Ана шу ҳисоботларда коммунистлар райкомнинг бир ярим йиллик фаолияти билан танишар эканлар, ўзларининг танқидий мулоҳазалари ва таклифларини айтишди. Бу таклиф ва мулоҳазалар район партия комитетида умумлаштирилиб, конкрет тадбирлар белгиланди.

Район партия комитети аъзолари ва аъзоликка кандидатлар, шунингдек ревизия комиссияси аъзолари партия группалари, цех ва бошланғич партия ташкилотларида ҳисобот-сайлов йиғилишларига тайёргарлик кўриш ва ўтказишда актив иштирок этмоқдалар. Райком бюросининг қарори билан ҳар бир райком аъзоси ва аъзоликка кандидат бўлган кишиларга ҳисобот докладларини тайёрлаш учун биттадан цех ва бошланғич партия ташкилоти бириктилди.

Район партия ташкилоти хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарлик ҳамда меҳнаткашлар оммасини тарбиялаш иши билан боғлиқ бўлган катта вазифаларни амалга оширмоқда. Райком қошида жамоатчилик асосида ишлайдиган директорлар кенгаши ташкил қилинди. Бу кенгашга «Миконд» заводининг директори коммунист У. Умаров бошчилик қиляпти. Техника прогрессига кўмаклашув совети, сиёсий маориф кабинетининг методик совети, пропаганда ва ҳуқуқ билимлари совети кабиларга ҳам райком аъзолари бошчилик қилаётирлар. Масалан, область матлубот жамияти автобазасининг директори, райком аъзоси В. Сатанин район партия комитети қошидаги партия комиссиясига раҳбарлик қилаётир. У комиссиянинг бошқа аъзолари билан бирга бошланғич партия ташкилотларида коммунистларнинг шахсий ишларини кўриб чиқишяпти. партия группалари ва цех партия ташкилотларини тузишда яқиндан ёрдам бераётир. Партия комиссияси аъзоларининг актив иштирокида районда 50 дан ортиқ янги цех партия ташкилотлари ташкил топди.

Район партия комитети аъзоси А. Сергеев «Миконд» заводи партия комитетига секретарлик қиляпти. Корхонада 300дан ортиқ коммунист меҳнат қилмоқда. Уларнинг кўпчилик қисми ишлаб чиқаришнинг ҳал қилувчи участкаларида бошқаларга намуна кўрсатиб ишлаётир. Партия ташкилоти коллективнинг кўп қиррали фаолиятига самарали таъсир ўтказмоқда. Завод меҳнат аҳлини социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажаришга сафарбар этаётир.

Корхона партия комитети ўз сафига 15 та цех партия ташкилоти ва 22 та партия группасини бирлаштирган. Энг илғор ва муносиб ишчи-хизматчилардан 28 киши КПСС сафига қабул қилинди. Партия ташкилоти коммунистларни ғоявий чиниқтириш, кадрларнинг иқтисодий ўқуви ҳақида мунтазам ғамхўрлик қиляпти.

«Шарқ» мебель фирмаси, агрегат заводи, ремонт-экскаватор заводи ва бошқа бир қатор корхоналарнинг бошланғич партия ташкилотларида ҳам райком аъзоларининг яқиндан кўрсатаётган ёрдами туфайли коммунистларнинг авангардлик роли ошиб бормоқда.

Биз райком аъзоси қилиб сайланган район Совети депутатларининг ҳисоботларини райком бюроси мажлисида мунтазам эшитиб бормоқдамиз. Масалан, депутат коммунистлар А. Каспаров, С. Ғуломов, З. Рябова, З. Иминова ўртоқлар бюро мажлисида ҳисоб бердилар. Райком бюроси уларнинг фаолиятини маъқуллаб, барча бошланғич партия ташкилотларига депутат коммунистларнинг ташаббускорлиги ва активлигини қўллаб-қувватлашни, уларнинг ишини энг муҳим партия топшириғи сифатида баҳолашни тавсия этди.

Райком аъзолари ва аъзоликка кандидатлар ишида ютуқлар билан бирга, айрим камчиликлар ҳам учраб турибди. КПСС Марказий Комитети Май Пленуми (1972 йил) коммунистларга нисбатан талабчанликни янада ошириш зарурлигини алоҳида таъкидлади. Биз райком аъзоларига берилаётган топшириқларнинг белгиланган муддатда кўнгилдагидек бажарилишига эътиборни кучайтирмоқдамиз. Район партия ташкилоти райком аъзоларининг бошланғич ташкилот секретарлари ва барча коммунистлар билан яқин алоқада бўлишини таъминламоқда. Биз уларнинг ишини ҳар томонлама такомиллаштириш, активлигини ошириш, энг илғор тажрибаларини умумлаштириш ва кенг ёйиш учун зарур тадбирларни амалга ошираверамиз.

М. ҚУРБОНОВ,
Тошкент шаҳар, Собир Раҳимов район партия комитетининг биринчи секретари.

ЙЎЛГА ЭЪТИБОР — ЭЛГА ЭЪТИБОР

РАВОН ВА ҚУЛАЙ

Орол балиқчилари ва Термиз дарёчиларига, Газли газчилари ва Томди чўпонларига, Помир ва Тянь-Шанда иш олиб бораётган геологларга қулай бўлган автомобиль йўллар қурилиши қизғин давом этяпти. Эски йўллар қайтадан тикланиб, янги лойиҳада қуриляпти.

Узбекистон ССР автомобиль транспорти ва тош йўллари бўйича лойиҳалаш институтининг ходимлари республикамиз магистрал йўлининг мукаммал схемасини ишлаб чиқишга киришдилар. Мамлакатимизда автомашиналар сонининг ортиб бориши, оммавий туризмнинг тараққиёти, совет кишисининг маданий ва эстетик талаблари йўл ташкилотларининг ишчи-хизматчилари олдига йил сайин янги-янги вазифалар қўймоқда. Институт ходимлари ишлаб чиқаётган мукаммал схемада 4 минг километрлик асосий магистрал йўлларни бирлаштириш кўзда тутиляпти.

Яқин келажакда эски йўлларни янги ва аниқ ишланган система бўйича реконструкция қилишни бошлаб юбориш мўлжалланяпти. Маълум масофаларда автомашинаси бўлган туристлар ва меҳмонлар учун махсус меҳмонхоналар, ҳар жиҳатдан қулай бўлган ҳаммабоп катта меҳмонхоналар, автомобиль заправкаси станциялари, техника хизмати пунктлари, машиналар учун тўхташ майдонлари ва ювиш жойлари, ҳаммом, савдо тармоқлари, шунингдек, ошхона, чойхона ва буфетлар ташкил этилади. Лойиҳада йўллар атрофини хушманзарали қилишга ҳам алоҳида эътибор беріляпти. Дам олувчиларга мўлжалланган ям-яшил майдончалар автомагистрал чиройига-чирой қўшади. Республикамиз пойтахтидан четга чиқувчи асосий йўл бўйларига шаҳримизнинг тинчлик ва дўстлик, фан ва маданият, қишлоқ хўжалиги ва саноат маркази эканлиги рамзи сифатида архитектура ёдгорликлари қўйилади. Улар миллий архитектуранинг, санъат ва халқ ижодининг энг яхши анъаналарига кўра ишлаб чиқилади.

Булардан ташқари қурилиши ва тузилиши жиҳатидан маълум шароит ва имкониятларга эга бўлган саноат, қишлоқ хўжалиги ва турист йўллари тармоқлари белгилаб чиқилади. Ҳаракат хавфсизлигининг зарур белгилари ва кўрсаткичлари қўйилади.

— Бизнинг вазифамиз, — дейди институт директори Р. Набиев, — йўл лойиҳаларини чизиш ва уларни қуришгина эмас, балки одамларни йўл қоидаларига тўла риоя қилишга ўргатишдан ҳам иборатдир.

В. ЗИМОН.

ХУШ хабарлар

САНОАТ

ИККИ БАРАВАР КЎП

Янгийўл колбаса-сут маҳсулотлари экспериментал бирлашмаси коллективига тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи йили янги ютуқлар келтирди. «Деликатесс», «Москва», «Полтава» номли олий сортли, «Янгийўл» номли биринчи сортли колбаса маҳсулотларига ва сут маҳсулотларидан «Қаймоқ»қа давлат Сифат белгиси берилди.

Н. ЖУМАБОЕВ.
Тошкент области.

ЯНГИ ҲОСИЛДАН ТОЛА

Меҳнат Қизил Байроқ орденли Бухоро пахта тозалаш заводи янги пахта ҳосилини қайта ишлашга киришди. Корхонанинг Ленин орденли С. Тожиев, коммунистик меҳнат зарбдори Ш. Шамсуддиновлар бошқараётган сменалари янги ҳосилдан дастлабки 100 тоннадан кўпроқ сифатли пахта толаси ишлаб чиқардилар. Қоракўл, Ғиждувон, Когон пахта тозалаш заводларида ҳам янги ҳосилни қайта ишлаш бошланди.

«Совет Ўзбекистони» мухбири.

• • •

Саноат корхоналари ва қурилиш ташкилотларидан ҳар куни кўплаб хат-хабарлар келиб турибди. Улар ишчи коллективлари эришаётган ютуқлар, барвақт қуриб ишга туширилаётган йирик объектлар ҳақида ҳикоя қилишади. Булар орасида самарқандлик И. Абдураҳмонов, А. Ашуров, С. Холиқулов, С. Мусаев, тошкентлик Р. Кўчаров, А. Кўчимов, андижонлик С. Мўйдинов, қашқадарёлик Ж. Мўйсинов, фарғоналик М. Сулаймонов, А. Мингбоев, Р. Жабборов, наманганлик Т. Сулаймонов, қорақалпоғистонлик М. Курбонниёзов ва бошқалар ёзиб юборган хабарлар бор.

ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ МУАССАСАЛАРИДА

ҚУВОНЧЛИ НАТИЖАЛАР

Санитария ва гигиена илмий-тадқиқот институти, дейишганида, озодаликка доир масалалар билан шуғулланувчи илмий муассаса кўз олдимга келарди. Институт коллективининг фаолияти билан яқиндан танишгач, унинг доираси кенглигига ишонч ҳосил қилдим.

1934 йилда ташкил этилиб, дастлаб санитария, кейинчалик санитария-гигиена ва касб касалликлари илмий-тадқиқот институтига айлантирилган бу муассаса олтмишинчи йилларнинг охирига бориб анча кенгайди ва ривожланди. Бу ўринда Ўзбекистон партия ва ҳукуматининг мазкур институт фаолиятини ривожлантиришга қаратилган тадбирлари катта аҳамиятга эга бўлди. Ҳозир у замонавий асбоб-ускуналар ва аппаратлар билан жиҳозланган тажриба базага, махсус виверийга (тажриба ўтказиш учун ҳайвонлар асраладиган махсус жойга) эга бўлган йирик илмий муассасага айланган.

Институтда тўртта (коммунал гигиена, меҳнат гигиенаси, касб паталогияси ва илмий-ташкилий методика) бўлим мавжуд бўлиб, уларда 15 та мустақил лаборатория ишлаб турибди. Бу лабораторияларда, асосан, етти йўналишда — аҳоли яшайдиган жойлар гигиенаси, меҳнат гигиенаси, касб касалликларининг олдини олиш, овқатланиш гигиенаси, радиация гигиенаси, заҳарли химикатлар гигиенаси ва уларнинг одам организмига таъсири ҳамда қишлоқ гигиенаси бўйича кенг кўламда илмий-текшириш ишлари олиб борилмоқда. Ҳар йили 75 тадан 95 тага қадар амалий аҳамиятга эга бўлган катта кўламдаги илмий ишлар бажарилиб, улар ҳаётга татбиқ қилинмоқда

Биргина пестицидлар гигиенаси лабораторияси ходимлари томонидан ҳозирга қадар 400 та илмий иш бажарилган. Маҳаллий материаллар асосида амалга оширилаётган бу илмий ишларнинг аксарияти саноат корхоналарида, қурилиш объектлари ва қишлоқ хўжалигида меҳнат унумдорлигини оширишга, ишлаб чиқаришни ривожлантиришга бевосита ёрдам бермоқда. Масалан, институт ходимларининг таклифи туфайли Андижон гидролиз заводи газ билан ишлашга кўчирилди. Натижада мазкур корхона жойлашган районнинг ҳавоси тозаланиши билан бирга заводда ҳар йили 80 минг сўм тежаб қолинмоқда. Бошқа қатор таклифлар эса фурфурол, этил спирти ишлаб чиқаришни ҳар йили бир неча ўн тоннага кўпайтириш имконини берди. Офсет цехларида ҳавони тозалаш ва кондиционлаш юзасидан киритилган таклифнинг амалга оширилиши натижасида Тошкент офсет фабрикаси ва 1-босмахонада ҳар йили 11 минг сўм тежаб қолинмоқда.

Заҳарли химиявий моддаларни ишлатувчи механизатор ва бошқа мутахассислар учун ишлаб чиқилган ва жорий этилган уч хил махсус кийимнинг фойдасини тушунтириб ўтирмаса ҳам бўлади. Бу кийимлар кишиларнинг заҳарланишига йўл қўймайди, меҳнат унумдорлигини эса оширади. Шунингдек, иссиқ иқлимли республикаларда очиқ ҳавода ишловчи қурувчиларнинг меҳнат унумдорлигига ва иш сифатига иссиқлик даражасининг таъсирини институт ходимлари бир неча йил давомида ўрганиб, меҳнат қилиш ва дам олишнинг рационал режимини ишлаб чиқдилар. Бу режим қурувчиларнинг меҳнат унумдорлигини 4 процентга ошириш имконини берди.

Институт қошида ташкил этилган 150 ўринли шифохона республикамизда касб касалликларининг олдини олиш соҳасида иш олиб бораётган ягона даволаш муассасадир.

Умуман, институт санитария ва гигиена ҳамда касб касалликларига доир фанлар бўйича Ўзбекистонда илмий марказ бўлиб қолмоқда. Бу ерда олимлар катта илмий ишлар билан шуғулланиб кандидатлик ва докторлик диссертацияларини муваффақиятли ёқламоқдалар. Ҳозирга қадар ўн киши докторлик, саксонга яқин киши кандидатлик диссертацияларини ёқлади. Айни чоғда яна уч олим фан докторлиги, 15 киши эса фан кандидатлиги илмий даражасини олиш арафасида турибди. Институтнинг илмий Совети сиртдан туриб илмий иш бажараётган ходимларга ҳам яқиндан ёрдам бермоқда.

Институт республикамиз соғлиқни сақлаш органларига муттасил амалий ёрдам бермоқда. Сўнгги уч йил давомида республикамиз район, шаҳар ва область санитария ва эпидемиология станциялари врачлари ва химикларидан иборат эллик киши институт базасида ўз малакасини оширди. Институт ходимларида ҳар йили эллик-олтмиш киши областларга чиқиб, айниқса, юқумли ошқозон ва ичак касалликлари тарқалишининг олдини олишда медицина ходимларига яқиндан ёрдамлашмоқдалар, жойларда консультациялар уюштирмоқдалар, семинарлар ўтказаётирлар.

Натижада республикамизда силикоз ва бронхит касалликлари сезиларли даражада камайиб кетди. Саноат корхоналарида симоб ва қўрғошин билан заҳарланиш ҳолларига эса деярли чек қўйилди. Шунингдек, ишлаб чиқариш объектларида меҳнат шароитлари тобора яхшиланиб бормоқда. Йирик корхоналар қошида замонавий профилакторийлар ташкил этилмоқда.

М. ХАЙРУЛЛАЕВ.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«ХУНУК АНДОЗАЛАР»

«Мен ўқитувчиман. Беш фарзандим, 93 ёшли онам, опам, сингилларим менинг қарамоғимда. Икки акам Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлишган. Директор Абдувоси Муталлибов бошлиқ мактаб ўқитувчилари мастликда менинг жонимга қасд қилишди. Бир тасодиф туфайли ўлимдан қутилиб қолдим. Яқинда касалхонадан чиқдим...

Ҳурматли редакция, айниқса шу аламли кунда ёлғизлигим билиниб кетди. Касалхонада ётганимда жиноятчи мактаб директори, қишлоқ Советининг раиси, партком секретари ва милиция вакиллари бир неча марта даъвомдан кечишимни сўраб боришди. Касалхонадан чиққанимдан сўнг бирор киши ҳам хабар олмай қўйди. Бу ҳам майли, лекин айбдорлар устидан қўзғатилган жиноий иш милицияда сувга отилган тошдек чўкиб кетди».

Москва район «Лейнинград» колхозидаги «Партия XXI съезди» номли 43-мактаб ўқитувчиси Раимжон Мирзаевнинг редакцияга йўллаган ана шу мазмундаги хати изидан ёзилган танқидий мақола газетанинг шу йил **5 июль сонида «ХУНУК АНДОЗАЛАР»** сарлавҳаси остида босилган эди. Мақолада Москва район ички ишлар бўлимидаги айрим кишилар мактаб коллективи ўртасида юз берган хунук жиноий воқеага етарли эътибор бермаганликлари танқид қилинган эди. Бу жиноят аввало ёш авлод тарбиясига муттасадди кишилар томонидан содир бўлгани учун ҳам хавфли ва хатарли тус олганди. Бир-бирига қўл кўтарган, ҳатто жароҳатлаш даражасига етиб борган «мураббийлар» совет педагоги деган номга доғ туширганлиги, зўравонлар эса район милиция бўлимидаги айрим ходимларнинг марҳамати туфайли ҳануз даврини суриб, жазосиз қолиб келаётганлиги фош этилганди. Бундай кишиларнинг ёш ва соғлом авлод билан юзма-юз туриб инсоний бурч, фазилат, яхшилик, дўстлик ва одамгарчилик ҳақида сўз айтишга қандай маънавий ҳақлари бор? Ўзларида йўқ фазилатни ўзгаларга қандай ўргатишади? Бундай «мураббийлар»дан шогирдларга ва ёш авлодга ҳеч қачон яхши ҳислатлар юқиши мумкин эмас-ку?!

Мақола юзасидан жавоб хати йўллаган Андижон область партия комитетининг секретари ўртоқ М. МУҲИДДИНОВ редакцияга қуйидагиларни маълум қилди:

— Текширишда шу нарса маълум бўлдики, — дейилади жавоб хатда, — директор А. Муталлибов бошлиқ мактаб ўқитувчилари ичкиликка ружу қўйиб, натижада мактабнинг ўқув-тарбиявий ишларига катта путур етказганлар. Бунинг устига ўқитувчи Ғозибеков ташаббуси билан Раҳмонов хонадонида уюштирилган зиёфатда ичкилик оқибатида хунук воқеаларнинг содир бўлишига йўл қўйганлар. Бу жиноий иш ҳақидаги тергов материаллари ҳақиқатан ҳам район ички ишлар бўлимида ҳаракатсиз қолиб кетган. Текшириш якунлари Москва район партия комитетининг бюро мажлисида муҳокама қилинди. Ичкиликни авж олдириб, мактаб коллективи ўртасида тарбиявий ишларни бўшаштириб юборганлиги учун 43-мактаб директори А. Муталлибовга ва жиноий иш ҳақидаги тергов материалларига нисбатан сансаларлик қилгани, гражданларнинг шикоят ва аризаларига ўз пайтида ва етарли эътибор бермаганликлари учун район ички ишлар бўлимининг бошлиғи А. Жўрабоев ва унинг ўринбосари Ғ. Тошматов ўртоқларга учёт карточкаларига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор эълон қилинди.

Айни пайтда мактабларнинг коллективлари, ёш авлод тарбиясига мутасадди бўлган раҳбар ходимлар ва район ички ишлар бўлими коллективи ўртасида алкоголизмга қарши курашни кучайтириш ҳамда уларни коммунистик жамият кишисини тарбиялашдаги роли ва масъулиятини оширишга қаратилган тадбирлар белгиланди.

ДЕПУТАТЛАР ЎҚУВИ

Урганчдаги Советлар уйининг мажлислар залида депутатларнинг ўқиш машғулотлари бўлиб ўтди. Машғулотларда Хоразм область Советининг депутатлари, область Совети доимий комиссияларининг раислари иштирок этдилар.

Машғулотларда область партия комитетининг биринчи секретари М. Худойберганов «Беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йилида КПСС XXIV съезди Директиваларини амалга ошириш борасида областдаги маҳаллий Советларнинг вазифалари», область Совети ижроия комитетининг раиси Р. Эшчонов «Советлар депутатларининг ҳуқуқлари ва бурчлари», область Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари К. Курдин «Капитал қурилиш ишларини, шаҳарлар ва аҳоли яшайдиган пунктларни ободонлаштиришда область Совети депутатларининг роли», область Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари М. Жуманазаров «Далачилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш соҳасида депутатлар олдида турган вазифалар», область Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари Г. Ёқубова «Халқ маорифи ишини, мактабгача болалар муассасалари фаолиятини янада яхшилашда Советлар депутатларининг иштироки» ва область Совети ижроия комитетининг секретари Р. Ёқубов «Депутатнинг ҳисоб бериб туриши — Статус тўғрисидаги қонуннинг талабларидан биридир» деган темада суҳбат ўтказдилар.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ҚАРДОШЛИК ТАРОНАЛАРИ

ЭРТАГА ТОШКЕНТДА ЧЕХОСЛОВАКИЯ ГРАММПЛАСТИНКАЛАРИ ДЕКАДАСИ БОШЛАНАДИ

Музика одамларни ва халқларни бир-бирига яқинлаштиради, турли халқлар маданиятларининг бир-бирини бойитишига имкон беради. Одамлар музика орқали бошқа халқларнинг қалбини ҳис этадилар. «Мелодия» Бутуниттифоқ фирмаси шуни назарда тутиб, жуда кўп мамлакатлар билан грампластинкалар тарқатишда яқиндан ҳамкорлик қилиб келмоқда. Айниқса, социалистик мамлакатларнинг шундай фирмалари билан мустаҳкам алоқа ўрнатилган.

Мамлакатимизда чет элларнинг энг яхши санъат асарлари ёзиб олинган грампластинкалар бот-бот намойиш қилинади. Худди шунингдек, чет элларда ҳам бизда ишлаб чиқарилган грампластинкалар кўргазмаси уюштириб турилади.

Қардош мамлакатлар қўшиқ ва куйлари билан совет кишиларини яқиндан таништиришда пойтахтимиз яхши тажриба тўплаган. Яқингинада Тошкентда Польша грампластинкалари декадаси бўлиб ўтган эди. Мана энди эртадан бошлаб қардош Чехословакия тароналари республикамиз узра янграйди.

Тошкентликлар ЧССР музикаси билан азалдан ошно. Тошкент грампластинкалар уйи ой сайин бу мамлакатлардан яхши музика маҳсулотлари олиб туради. Булар шу қадар оммалашиб кетганки, уларни магазин жовонларидан осонликча топиш қийин. Декадани ўтказишдан мақсад — музика шинавандаларига қардош мамлакат грампластинкаларининг энг яхши намуналарини кўрсатишдан, улар фонотекасини классиқ ва эстрада музикасининг энг яхши асарлари билан бойитишдан иборат.

Маълумки, Чехословакияда «Супрафон», «Пантон», «Опус» фирмалари мавжуд бўлиб, улар чет элларга ўн миллионлаб грампластинкалар тарқатишади. Қардошларимиз грампластинка санъатининг ўзига хос жиҳатлари нималарда? Аввало овоз жуда тиниқ ёзиб олинган, репертуари бой, ижроси ҳам ҳавас қилса арзигулик, бадиий безакларни ишлашда улардан ўрнак олса арзийди. Пластинка альбомлари ва муқоваларида ёзиб олинган асарнинг қисқача мазмуни, композиторнинг ҳаёти ва ижоди ҳақида маълумот, ижрочилар ҳақида характеристика берилади. Бу эса консерватория ва музика билим юртларининг студентлари ва ўқитувчилари учун ажойиб қўлланма бўлиб хизмат қилади.

Қардош мамлакат грампластинкалари репертуари жуда бой. Дўстларимиз биринчи галда чех ва словак музикаси асарларини олиб келишди. Шу билан бирга жаҳон санъати дурдоналаридан олиб келишни ҳам унутишмаган. Шуниси характерлики, декадада ҳамма жанрлардаги асарлар намойиш қилинади. Классик асарлардан Б. Сметананинг «Менинг ватаним», А. Дворжакнинг «Янги дунёдан» асарлари, шунингдек Яначик, Бетховен, Бах, Моцарт, Гайдна, Дебюсси ва бошқа улкан санъаткорларнинг энг яхши асарлари келтирилган.

Аксарият қўшиқ ва куйларни Европанинг энг яхши коллективларидан саналган чех филармонияси оркестри, Братислава филармонияси оркестри, шунингдек чет элларнинг энг яхши ансамбллари ижро этган.

Эстрада ва жаз музикаси шинавандалари декада кунлари ўзлари ёқтирган энг яхши асарларни харид қилишлари мумкин.

Чехословакия — ажойиб музика анъаналарига бой мамлакат. Бу ердан бутун дунёга донғи кетган ажойиб санъаткорлар кўп чиққан. Булар Карел Готт, Ева Пиларова, Йозеф Лауфер, Вацлав Неукарж, Гелена Бондрачкова, Елена Лукашова, Надя Урбанкова ва бошқалардир. Уларнинг баъзилари Тошкентда ўз гастроллари билан муваффақиятли қатнашишган.

Хуллас, декада кунлари қардош мамлакат санъаткорларининг энг яхши асарлари намойиш қилинади. Тошкентнинг «Билимлар уйи»да намойиш қилинадиган кўргазма унинг қатнашчиларида яхши таассурот қолдиришига ишончимиз комил.

М. ФОЗИЛХЎЖАЕВА,
Тошкент грампластинкалар уйининг директори.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ БОШ СЕКРЕТАРИ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚЛАРИ ВА МАҚОЛАЛАРИ ТЎПЛАМИ

Сиёсий адабиёт нашриёти «КПСС ва Совет давлатининг ташқи сиёсати тўғрисида» деган ном билан КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев нутқлари ва мақолаларининг тўпламини нашр этди. Бу тўплам Коммунистик партия ва Совет давлатининг ташқи сиёсатига бағишланган бўлиб, 1964—1973 йиллардаги даврни ўз ичига олади.

Китобда КПСС ленинча ташқи сиёсат йўлининг асосий қоидалари чуқур анализ қилинган ва ижодий ривожлантирилган. Китобда Коммунистик партия ташқи сиёсат йўлининг энг муҳим йўналишлари — жаҳон социализми позицияларини мустаҳкамлаш учун кураш, социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари билан ҳар томонлама қардошларча алоқаларнинг ривожлантирилиши таърифлаб берилган. Уларнинг халқаро миқёсда ижобий ўзгаришлар юз беришида муҳим роль ўйнаётган ва ўзаро келишилган ташқи сиёсий ҳаракатлари катта аҳамиятга эга эканлиги таъкидлаб ўтилади.

Ўртоқ Л. И. Брежнев нутқлари ва мақолалари тўплами партиямиз, унинг ленинчи Марказий Комитети ва Совет ҳукумати халқаро фаолиятининг энг муҳим масалаларини чуқур ўрганиб олишда коммунистларга ва барча меҳнаткашларга ёрдам беради.

(ТАСС).

Ўлкамиз ноз-неъматлари

САБЗАВОТКОРЛАР ДАСТУРХОНИ

Эл-юрт дастурхони олтин кузнинг шарофатидан ноз-неъматларга тўла. Бу дастурхондан бир марта табиат неъматини тотиган киши уни узоқ-узоқ дамларгача унута олмайди. Бу совхоз қовун-тарвузини айтайми? Бу совхознинг ширин-шарбат мева-чевасини мақтайми? Бу дастурхоннинг тўкин-сочин сабзавот маҳсулотларини таъриф қилайми?

Ажойиб «кўкча» қовунларининг таърифини оламга танитган Шосаид ота Ҳакимов бизни сабзавоткорлар дастурхонига таклиф этди. Бу дастурхон — ўнлаб гектарларга қулоч ёзган қовун-тарвузлар, ширин-шакар мева-чевалар ва сабзавот маҳсулотларидир. Шосаид ота 11 йилдан буён сабзавоткорлар дастурхонини полиз маҳсулотларига бой қилиб келмоқда. Унинг заҳматкаш қўлларида парвариш топиб етилган қовун-тарвузнинг бир неча нави эл орасида маълум ва машҳур.

— Мана бу «оқпар», мана бу «ананас», — дейди Шосаид ота Ҳакимов бизни полиз сари бошлар экан. — Мана бу эса қовунларнинг султони — «кўкча»... Булар Дамачи даштининг неъматлари. Қовун-тарвуз бу йил мўл бўлди. Куз неъматларини тезроқ йиғиб-териб оладиган пайт келди, Дастурхонимиз тўкин-сочин. Истагимиз ҳам қутлуғ. Биз етиштирган ноз-неъматларга минг-минглаб одамларнинг оғзи тегсин. Давраларда, дастурхон устида ва ёки полиз бошида бир тилим қовун танаввул қилиб деҳқон шаънига бир оғиз раҳмат айтилса, бизнинг ёз бўйи саратон жазирамасида қилган меҳнатимизга энг катта мукофот шу.

Ҳақиқий деҳқон шундай бўлади. У ўзи яратган неъматлардан инсонларнинг баҳраманд бўлганини, роҳатланганини кўрганда ана шундай қувониб, яйрайди. Калинин районидаги «Москва» совхозида Шосаид отадан ибрат олиб, ишлаётган ажойиб деҳқончлар бор. Бригада бошлиғи Меҳнат Қизил Байроқ орденининг кавалери Абу Еримбетов, Турсунбой Алимжонов, Эгамберди Тургаутов, Иброҳим Исматов, Ҳикмат Йўлчиев, Вали Фузалов, Зоҳид Худойбердиев, Фаттоҳ Шерхўжаев, Ҳусан Музаффаров, Аҳмад Ирисбоев, Жамила Ширкитбоева ва бошқа ўнлаб ажойиб соҳибкорларнинг номларини тилга олиш мумкин.

Совхоз директори Саттор Эгамбердиев ва бошланғич партия ташкилотининг секретари Тўра Шукуров ўртоқлар хўжалик деҳқонларининг Дамачи дастурхонини мўл-кўл қилишда қўшаётган салмоқли ҳиссалари ҳақида тўлқинланиб гапириб бердилар. Совхоз миришкорлари 249 гектар майдонда сабзавотдан мўл ҳосил етиштирдилар. 90 гектар майдонда картошка, 40 гектар майдонда қовун-тарвуз, 60 гектар майдонда пиёз ва бошқа табиат ноз-неъматлари жой олган. Совхоз соҳибкорлари сабзавот ва полиз маҳсулотларининг ҳамма туридан мўл ҳосил етиштиришга муваффақ бўлиб, уни ўз пайтида йиғиб-териб олиш ва шаҳар меҳнаткашларининг дастурхонига армуғон этиш пайидан бўлмоқдалар.

Ҳар куни ўнлаб машина карвонлари Калинин районидаги «Москва» совхозидан қадрдон шаҳарлик биродарлар томон йўл олади. Унда, шубҳасиз, совхоз деҳқонларининг дўстларга армуғон этган ширин-шакар мева-чева, қовун-тарвуз ва бошқа табиат ноз-неъматлари бўлади. Карвонингиз толмасин, дамачилик пурҳикмат соҳибкорлар!

Ш. УБАЙДУЛЛАЕВ,
Ю. ЗИЁДОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

Суратларда: совхознинг ноз-неъмат бунёдкорларидан бир группаси; (чапдан) ажойиб қовунларнинг ижодкорлари Ботир Тўрахўжаев, Маҳсум Дадабоев, илғор сабзавоткор Зуҳра Олимбекова ва тажрибали деҳқон Шосаид ота Ҳакимовларни кўриб турибсиз.

Ж. Тўраев фотолари.

ИНСОНПАРВАРЛИК, СОЦИАЛ АДОЛАТ, ТИНЧЛИК ТАНТАНАСИГА ХИЗМАТ ҚИЛАЙЛИК

«Биз бутун дунёда инсонпарварлик, социал адолат ва тинчлик тантанасига, империалистик реакция, эски ва янги мустамлакачилик ва ирқчилик қора кучлари устидан тантана қилишга ёрдам беришни ўз бурчимиз деб ҳисоблаймиз». Совет Иттифоқи, Бангладеш, Ҳиндистон ва Покистон ёзувчиларининг 11-12 сентябрь кунлари Тошкентда ўтган дўстона учрашуви тўғрисида берилган ахборотда шундай деб ёзилган сатрларни ўқиймиз.

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг Олмаотада ўтган V конференциясида шу учрашувни ўтказиш фикри пайдо бўлди. «Биз бундан ўн беш йил аввал Осиё ва Африка ёзувчилари биринчи марта йиғилган Тошкент диёрига, «Тошкент руҳи» пайдо бўлган диёрга, шу йиллар ичида улғайган, кучига-куч, қудратига-қудрат қўшилган Тошкентга боришни ўз бурчимиз деб билдик», дейди Покистоннинг таниқли ёзувчиси Файз Аҳмад Файз.

Тўрт мамлакат ёзувчилари Тошкентдаги шу учрашувларига куни кеча тугаган тарихий Олмаота анжумани қарорларини амалга оширишга қаратилган бир қадам деб қарамоқдалар. «Ҳозирги адабиёт ва маданиятда прогрессивлик концепцияси», «Социал тараққиёт ва адабиёт», «Адабиётнинг тарбиявий роли» каби масалалар Тошкентдаги «Думалоқ стол»да кун тартибига қўйилди.

Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари билан алоқа қилиш совет комитетининг раиси К. Яшин учрашувни очди. Ҳиндистон ёзувчиси Оттар Сингх биринчи бўлиб сўз олди ва мустамлакачилик халқлар маданиятини қай тариқа поймол этаётганлиги, халқларнинг маданий алоқаларига тўсқинлик қилаётганлиги тўғрисида гапирди. Маданий бойликларни алмашлаш кишиларга қанчалик кўп яхшиликлар келтиради. Бу ишда адабий асарларнинг таржималари катта роль ўйнайди. Ҳиндистонда 30-40 йиллардан бошлаб рус ва совет ёзувчилари асарларининг таржима қилиниши бунинг мисолларидан биридир. Шуларнинг таъсирида ҳинд адабиётида реализм, танқидий реализм, социалистик реализм каби янги-янги йўналишлар пайдо бўлди.

Бангладешлик ёзувчи Шарафиддин ҳинд ёзувчисининг шу хулосасини қўллаб-қувватлади. Ёш давлат адиблари халқнинг янги ҳаёт, тараққиёт, тинчлик учун кураши авангардида бўлишга ҳаракат қилмоқдалар. Шарафиддин бугунги кунда ўз ватанида ёзувчилар мамлакатда саводхонлик даражаси пастлигини назарда тутиб, оммага тарбиявий ва эстетик таъсир кўрсатишнинг янги формаларини излаётганликлари тўғрисида гапириб берди.

Бангладешнинг яна бир вакили Қози Абдулманнон ўз мамлакати адабиётига октябрь ғояларининг таъсири тўғрисида гапирди. Покистонлик шоир Афзал Рангҳава урушга қарши, тинчликни, мазлумларни ҳимоя қилиш учун кураш пешқадами бўлишни прогрессив адабиётнинг вазифаси деб билади.

Ҳиндистонлик меҳмон Д. Тхаккаранинг фикрича, ҳозирги вақтда америкалик ва мағриблик ёзувчи деб аталмиш кишилар зўр бериб тарғиб этаётган «беъмани адабиёт»га қарши кураш олиб бориш ёзувчилар олдида турган катта вазифалардан биридир.

Украиналик шоир Дмитрий Павличко ўз ўлкасининг қардош халқлар адабиётлари билан чамбарчас боғланган адабиёти қандай ўсиб, камол топаётганлиги ҳақида гапириб берди.

Тараққийпарвар деган тушунча замон ва шарт-шароитга қараб ўзгаради, деди қирғиз ёзувчиси Чингиз Айтматов. Совет адабиёти тарихида, жумладан, Улуғ Ватан уруши йилларида ёзувчилар душманни қиришга даъват этган бўлсалар-да, айни маҳалда асарларимизда инсонга буюк меҳр-муҳаббат ҳис-туйғулари яшарди.

Конференцияда ёзувчи О. Кешоков, адабиётшунослар И. Д. Себерянов, П. Челишев, драматург Иззат Султон, (СССР), ёзувчилар Уттам Чандани, Акил Андан, Х. Баччан (Ҳиндистон). Жамолиддин Абру. Кишвар Нохид (Покистон) ва бошқалар ҳам сўзладилар.

Икки улуғ қитъа адиблари ҳаракатининг бешиги — Тошкентда учрашуви даврасининг қатнашчилари қабул қилган ахборотларида бундай сўзларни ёзишди:

«Бадиий сўз — асосий қуролимиз. Биз ўзимизнинг бутун истеъдодимизни халқларни бир-бирларидан ажратиб қўядиган ҳамма нарсага қарши, маънавий ва жисмоний асоратга солишнинг ҳамма шаклларига қарши, дунёда тинчлик, демократик ва социал тараққиёт юксак идеаллари қарор топиши учун курашдан иборат муқаддас ишга сарфлайверамиз».

С. ФРОЛОВА.
(УзТАГ мухбири).

ЧЕТ ЭЛ янгиликлари

АМЕРИКА КОММУНИСТЛАРИНИНГ ПРОГРАММАСИ

НЬЮ-ЙОРК, 12 сентябрь. (ТАСС). АҚШ Коммунистик партиясининг миллий раиси Г. Уинстон Нью-Йорк яқинидаги Монро шаҳрида ўтказилган оммавий митингда гапириб, меҳнаткашларнинг ҳаётий ҳуқуқларига монополиялар томонидан қилинаётган хужумга, инфляцияга қарши, кенг америкаликлар оммасининг моддий аҳволини яхшилаш учун кураш ғоят муҳим вазифа бўлиб турибди, деди.

АҚШ Коммунистик партияси, деди Г. Уинстон, фавқулодда ҳаракатлар программасини ишлаб чиқди. Бу программа ҳарбий харажатларни қисқартиришни ва тежалган маблағларни социал эҳтиёжларга сарфлашни, монополияларга солинадиган солиқларни кўпайтиришни, иш ҳақи, пенсиялар ва нафақаларни кўпайтиришни, камбағалларга моддий ёрдам кўрсатишни кўзда тутади.

Г. Уинстон коммунистлар таклиф қилган программани бажариш учун халқ томонидан олиб борилган курашнинг фронти кенгайтирилиши кераклигини айтди.

ҲАРБИЙ ХАРАЖАТЛАР ҚИСҚАРТИРИЛСИН

БОНН, 12 сентябрь. (ТАСС). Германия Коммунистик партияси правлениеси президиумининг аъзоси Ю. Ангенфорт Германия Федератив Республикаси ҳукумати томонидан яқинда маъқулланган ва 1974 йил учун мўлжалланган янги давлат бюджети «аҳолининг социал ҳуқуқларини таъминлашни мақсад қилиб олган ҳужжат эмас», — деди.

Ю. Ангенфорт, Германия Федератив Республикасининг ўтган йиллардаги бюджетида бўлгани каби бу бюджетда ҳам «қуролланиш билан алоқадор харажатлар яна биринчи ўринга қўйилган», деди.

Германия Коммунистик партиясининг матбуот органи тарқатган баёнотда айтиладики, бюджетнинг турли моддаларида кўзда тутилган ҳарбий харажатлар 1974 йилда 30,7 миллиард маркани ёки бюджетдаги жамики харажатларнинг 22 процентини ташкил этади.

Шу муносабат билан баёнотда уқтириб айтиладики, Германия Коммунистик партияси ҳарбий харажатларни қисқартиришни талаб қилиш билан бирга НАТОнинг Германия Федератив Республикаси территориясидаги қўшинларини саклаб туриш учун миллиард-миллиард пул тўлашни тўхтатишни ҳам талаб қилади.

Германия Коммунистик партияси монополияларга ва концернларга давлат ёрдами беришдан воз кечишни ҳамда меҳнаткашларга янги кулфатлар келтираётган нарх-навонинг кўтарилаверишига чек қўйиш мақсадида амалий чоралар кўришни ҳам талаб қилади.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ УЧУН

ПРАГА, 12 сентябрь. ТАСС мухбири **М. Абелев** хабар беради: Праганинг машҳур «Ческе Лоденице» кемасозлик заводида катта байрам бўлди. Бу ерда Совет Иттифоқининг буюртмаси билан қурилган 250 катта земснаряд сувга туширилди. Чехословакия коммунистик партияси марказий Комитети президиумининг аъзоси, Прага шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. Капек кемасозлар байрамига келиб сўзлаган нутқида Чехословакия Социалистик Республикаси билан СССР ўртасида ўсиб ва мустаҳкамланиб бораётган дўстликнинг жуда катта аҳамияти ҳақида, ҳар иккала қардош мамлакатнинг кенгайиб бораётган ҳамкорлиги тўғрисида гапирди.

«Ческе Лоденице» кемасозлик заводи маҳсулотининг деярли ҳаммаси Совет Иттифоқига юборилмоқда. Шу йилнинг ўзидагина Чехословакия кемасозлари Совет Иттифоқига 12 та земснаряд ва насос станциялари тайёрлаб берадилар.

Влтава дарёси бўйидаги заводда қурилган ўзи юрар земснарядлар Волга ва Камада, Иртиш ва шимолий Двинада, Объ ва Ленада дарёлар тагини чуқурлаштириш ишида кенг фойдаланилмоқда. Ўрта Осиё мелиораторлари сузиб юрадиган насос станцияларини ҳамма жойда кенг ишлатмоқдалар.

Корхонамизга Совет Иттифоқидан берилаётган буюртмалар, деди директор, йил сайин кўпаймоқда. Бу эса кемасозликни бундан буён янада кенг ривожлантиришга йўл очиб бермоқда. Келаси йил биз СССР учун 16 та кема қуриб беришимиз, 1975 йилда эса 21 та кема қуриб беришимиз керак.

ТИНЧЛИКСЕВАР КУЧЛАРНИНГ МОСКВАДАГИ КОНГРЕССИ МУВАФФАҚИЯТЛИ БЎЛСИН ДЕБ

ДЕҲЛИ, 12 сентябрь. (**ТАСС мухбири**). Ҳиндистон парламентининг аъзоси, тинчлик ва бирдамлик бутун Ҳиндистон ташкилотининг Бош секретари Х. Д. Малавия ТАСС мухбири билан суҳбатда айтдики, ҳозирги вақтда халқаро вазиятда катта ижобий ўзгаришлар рўй бермоқда. Тинчлик ва тараққиёт кучлари мустаҳкамланмоқда. Халқаро кескинлик тобора юмшамоқда. Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатларни нормаллаштириш чоралари кўрилмоқда. Ана шуларнинг ҳаммаси тинчликсевар кучларнинг Москвадаги жаҳон конгрессини муваффақиятли ўтказмоқ учун қулай шароит яратиб берди.

Тинчлик ва тараққиёт кучларининг мана шундай халқаро анжумани чақирилаётганлиги, деди Х. Д. Малавия, Совет Иттифоқининг жуда катта хизматидир. Совет Иттифоқи бутун дунёда тинчликка ва ялпи хавфсизликка эришиш йўлини изчиллик билан ўтказмоқда. Буни СССРнинг ташқи сиёсат борасидаги кейинги ҳаракатлари — КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг Қўшма Штатлар, Германия Федератив Республикаси ва Францияга қилган визитлари яққол кўрсатиб турибди.

Жаҳон жамоатчилиги Совет Иттифоқининг ташаббусига юксак баҳо берди. Бу ташаббус натижасида халқаро иқлим анча юмшаб қолди ва ер куррасидаги барча тараққийпарвар, антиимпериалистик кучларни, мустамлакачиликка қарши курашаётган кучларни бирлаштириш йўлида янги қадамлар қўйиш учун реал имконият вужудга келди. Турли мамлакатлардаги жамоат ташкилотларининг жуда кўпи тинчликсевар кучларнинг Москвада ўтказиладиган жаҳон конгрессида қатнашишга розилик берганлиги, деди Х. Д. Малавия, ялпи тинчликка, халқлар хавфсизлигига эришиш йўлида Совет Иттифоқи томонидан қилинаётган ҳаракатларга юксак баҳо берилаётганлигини яққол кўрсатиб турибди.

А. СОЛОДОВ.

ТАБИИЙ ОФАТГА ҚАРШИ КУРАШ

ДАКАР, 12 сентябрь. (ТАСС). Уагадугудан олинган хабарларга қараганда, қаттиқ қурғоқчиликдан шикастланган Ғарбий Африкадаги олти мамлакатнинг Юқори Вольта пойтахтида сешанба куни юксак доирадаги конференцияси очилди. Юқори Вольта, Мали, Мавритания, Нигер, Сенегал ва Чад мамлакатларининг раҳбарлари мана шу табиий офатнинг оқибатларини тугатиш йўлида биргаликда қилинадиган ишларнинг кенг программасини ва жумладан, аҳоли орасида очарчилик бошланиб кетиш хавфини йўқотиш чораларини муҳокама қиладилар. Ирригация иншоотлари қуриш, инфраструктура яратиш, медицина хизмати кўрсатиш системасини такомиллаштириш масалалари конференция кун тартибига киритилган.

Бир неча йилдан бери сурункасига давом этаётган қаттиқ қурғоқчилик 13 миллион киши яшаб турган ярим чўл ва саванналардан иборат кенг Сахель зонасини ўз ичига олди. Шу зонада анча вақтдан бери ёмғир ёғмай қуйганлиги натижасида ҳалокатли аҳвол вужудга келди. Экинлар қуриб нобуд бўлиши билан бирга қитъанинг шу қисмидаги хўжаликларнинг негизи бўлган чорва моллар туёғи ҳам жуда камайиб кетди. Масалан Юқори Вольтанинг қақраб қолган яйловларида 3 миллион қора молдан 2,5 миллиони ҳалок бўлди.

Қурғоқчиликдан шикастланган мамлакатларнинг ҳукуматлари кулфатда қолган аҳолига ёрдамлашмоқ учун зўр бериб ҳаракат қилмоқдалар. Махсус ёрдам фондлари тузилмоқда, уй-жойларни ташлаб кетган кишилар учун лагерлар ташкил этилмоқда. Ёрдам программасини амалга оширишда кўпгина давлатлар, шу жумладан Совет Иттифоқи ҳам қатнашмоқда. Қурғоқчиликдан шикастланган районларга юк ташиш воситаларини юбориш тариқасида ҳам ёрдам берилмоқда. Ҳозир Африкага ёрдам тариқасида юборилган шоли, оқ жўхори, шакар, қуруқ сут, буғдой ва бошқа озуқа маҳсулотларини олмоқда. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг ихтисослаштирилган ташкилотлари қурғоқчилик оқибатларини тугатишга катта ҳисса қўшмоқдалар.

КЕСКИН ИХТИЛОФЛАР ВАЗИЯТИДА

КОПЕНГАГЕН, 12 сентябрь. (ТАСС). Европа иқтисодий ҳамжамияти мамлакатлари ташқи ишлар министрларининг бу ерда ўтказилаётган кенгаши икки кун давом қилиб, ўз ишини тамомлади. Министрлар «умумий бозор»нинг АҚШ билан муносабатларини муҳокама қилишди.

Кескин келишмовчиликлар вазиятда ўтган кенгашда министрлар АҚШ Президенти Р. Никсоннинг шу йил кузда Ғарбий Европага қилмоқчи бўлган визити чоғида муҳокама этиш мўлжалланган мавзулар рўйхатинигина тайинлаб қўйишга муваффақ бўлдилар.

Ф. КАСТРО ХАНОЙДА

ХАНОЙ, (ТАСС). Куба Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Куба Республикаси революцион ҳукумати Бош министри Фидель Кастро Рус бошчилигидаги Куба Республикаси партия-ҳукумат делегацияси Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Марказий Комитети ва Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг таклифига биноан расмий дўстона визит билан 12 сентябрда бу ерга келди.

Ханойдаги Зялам аэропортида кубалик меҳмонларни ВМП Марказий Комитетининг биринчи секретари Ле Зуан, ВДР Миллат Мажлиси Доимий комитетининг раиси Чионг Тинь, ВДР Бош министри Фам Ван Донг, ВДРнинг бошқа партия ва давлат раҳбарлари, дипломатия корпусининг аъзолари, республика пойтахти жамоатчилигининг вакиллари кутиб олдилар.

ЧИЛИДАГИ АҲВОЛГА ДОИР

НЬЮ-ЙОРК, 13 сентябрь. (ТАСС). Информация агентликларининг хабарига қараганда, Чили меҳнаткашлари ҳарбий тўнтариш қилган исёнчиларга қурол билан қаршилик кўрсатмоқдалар. Бир қанча саноат корхоналарининг ишчилари хунтани қўллаб-қувватлаётган солдатлар билан жанг қилмоқдалар. Исёнчилар уларга қарши артиллерия ва танклардан фойдаланмоқдалар. Исёнчилар назорат қилиб турган радиостанциянинг хабар беришича, Сантьяго марказида хунтанинг қуролли кучларига қаршилик кўрсатилмоқда. ЮПИ мухбири пойтахт атрофидаги саноат районларининг бирида «ишчилар билан солдатлар ўртасида чинакам жанг кетмоқда. Ўлганлар ва ярадорлар бор» деб хабар беради.

Хунта қуролли қаршилик кучайганлиги муносабати билан ишчиларга ультиматум қўйди. Хунта чоршанба куни Гринвич вақти билан соат 19 гача (Москва вақти билан соат 22 гача) Сантьяго атрофида курашни тўхтатишни талаб қилди.

СССР—Финляндия газопровод қурилиши қизғин давом этяпти. 1974 йилда бу улкан магистрал бўйлаб фин дўстларимизга Совет Иттифоқидан табиий газ юборилади. Суратда: газопровод участкаларидан бирига трубалар ётқизиляпти.

Присенс Бильд—ТАСС фотоси.

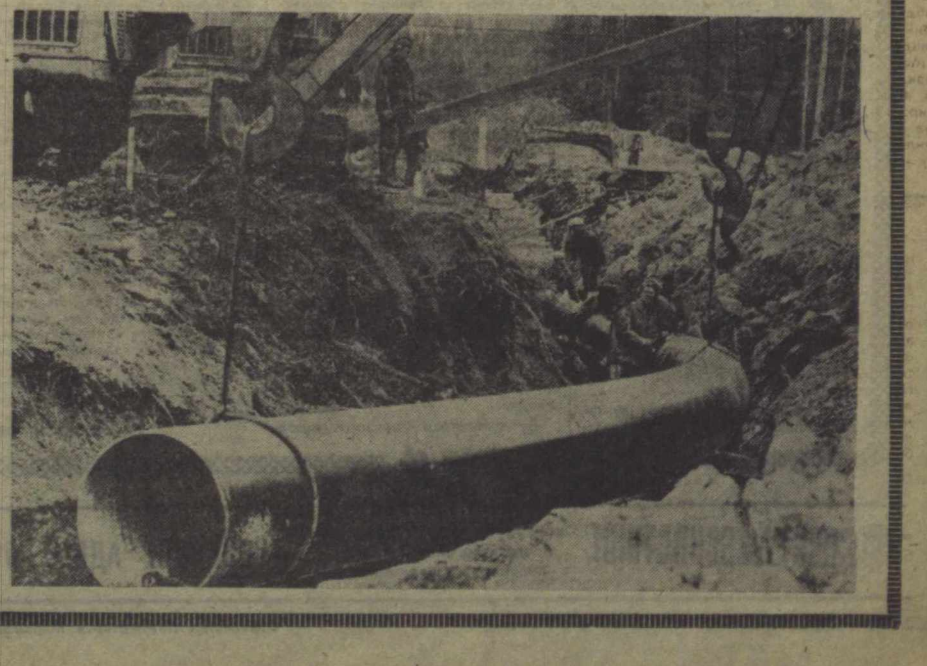

Польша Халқ Республикасида

35 ЙИЛДАН СЎНГ УЧРАШДИЛАР

Любин шахтерлар шаҳарчасида истиқомат қилувчи Францишек Вишневский анча қидиришлардан сўнг СССРда яшаётган опласини 36 йил ўтгач топди. Бунда унга Совет Иттифоқининг граждани Людвика Грабовская кўмаклашди.

Вишневскийнинг ҳозирда ҳам СССРда истиқомат қилаётган синглиси Мария топилганидан кейин СССРнинг Познандаги ваколатхонаси унинг синглиси ёнига бориши учун керак бўладиган ҳамма ҳужжатни атиги бир соат ичида ҳал қилиб берди.

АҲОЛИ КЎПАЙМОҚДА

ПХР бош статистика бошқармасининг кейинги йиллардаги олиб борган маълумотларига қараганда Польша аҳолиси 1971—1980 йиллар мобайнида қарийб 2,7 миллион кишига кўпаяди, шу муносабат билан мамлакатда шаҳарлаштириш жараёнлари ҳам кенг олиб борилмоқда. Агар 1966 йилгача қишлоқ аҳолисининг сони ўсиб келган бўлса, бу йилдан бошлаб шаҳарларда яшаётган поляклар сони кўпаяди. 1970 йилда шаҳарларнинг аҳолиси 52,3 процентни ташкил этган бўлса, 1975 йилга бориб уларнинг сони 55,1, 1980 йилнинг охирига бориб бу рақам 58,5 процентга етади.

ЯНА БИР РЕКОРД

«Галемба» шахтасининг шахтерлари кўмир қазиб чиқаришда жаҳон бўйича яхши натижаларга эришдилар. Г-7 бўлимнинг коллективи 25 кун ичида 191.039 тонна кўмир қазиди. Бу ҳар бир шахтерга 47.750 килограммдан тўғри келади.

20 МАМЛАКАТДА

Бу йилги кўпгина халқаро ярмарка ва қишлоқ хўжалик машиналари виставкасида, жумладан Лейпциг, Минск ва Дублинда намойиш қилинган «Урсус» Польша тракторлари чет эл деҳқонларининг зўр ҳурматига сазовор бўлди. Бу машиналарни ишлаб чиқараётган «Урсус» заводи жаҳоннинг 20 мамлакатига 4 мингга яқин трактор сотиб, экспорт қилиш бўйича ярим йиллик планини бир мунча ошириб бажарди.

Югославия, Чехословакия, Франция ва Швеция энг йирик заказчилардан ҳисобланади. «Урсус»ларни Ирландия ва Исландия далаларида ҳам кўриш мумкин. Англия, Бельгия, Дания, Греция, Испания, Голландия, Италия каби мамлакатлар ҳам заказчилар рўйхатига кирди.

ИНТЕРПРЕСС.

ТУРЛИ КАСБ ЭГАЛАРИ

ОТА ФАХРИ

Смена нормасини икки ҳисса уддалаган Насим ака уйига кириб келиши биланоқ кенжа ўғли пешвоз чиқди: — Дада, дадажон! Суюнчи беринг, акамлардан хат келди...

Насим ака суюнчи сўраган ўғлининг юзларидан ўпиб ерга қўйди, қўлидан хатларни олиб, бирини очиб ўқий бошлади:

«Салом, ҳурматли отажон! Меҳрибон онажон! Азиз укаларим! Соғ-саломатмисизлар... Мен Ватан олдидаги бурчимни ўтаб турибман. Соғлиғим яхши. Кўп дўстлар орттирдим. Улар — турли миллат фарзандлари. Дадажон, сиз бизларнинг қанчалик аҳил ва иноқ хизмат қилаётганимизни бир кўрсангиз эди...

Камоли эҳтиром билан ўғлингиз Салим!».

Красноярскда хизмат қилаётган ўғли Халил ҳам худди шу мавзуда хат битган эди.

Мактублар отанинг завқига-завқ қўшди, кўнглини кўтарди.

Нега қувонмасин? Ахир унинг ўзи ҳам шу завқ, шу қувонч учун бўронли йилларда қон кечиб, Ватан сарҳадларини фашизм чангалидан озод қилишда озмунча жанг қилдими? Бугун ота ҳимоя қилган тинчлик қўрғонига унинг ўғиллари посбонлик қиляпти.

Смоленск шаҳридан жангга кирган Насим ака Сайфутдинов Днепр дарёсини кечиб ўтиш, Витебск, Польша, Литва, Латвия, Кенигсберг шаҳарларини озод қилиш учун бўлган жангларда мардонавор курашди. «Қизил Байроқ», «Қизил Юлдуз», II-даражали «Шуҳрат» орденлари ва медаллар билан тақдирланди.

Ғалабадан сўнг шинелини ишчи коржомасига алмаштирган Н. Сайфутдинов Ғиждувондаги пахта тозалаш заводига ишга кирди. Бу ерда у ўзининг ҳалол ва фидокорона меҳнати билан обрў қозонди. Заводнинг пахта тойлаш бригадасида Аҳад Қобилов, Тилов Ҳамроев, Жаббор Тошев сингари саккиз тенгқур ҳамкасби билан меҳнат қила бошлади. Чорак асрдан кўпроқ вақт мобайнида бой тажриба орттирди.

Насим ака Сайфутдиновни бутун корхона коллективи ҳурмат қилади. Завод маъмурияти ва район партия комитети уни бир неча марта фахрий ёрлиқлар ҳамда қимматбаҳо буюмлар билан мукофотлаган.

Ғ. ШУКУРОВ,
Бухоро области.

СУРАТЛАРДА: (чапдан). Самарқанд ипак тўқув фабрикасининг пешқадам тўқувчиси М. Содиқова ва цех мастери Т. Богдасарова ўртоқлар. Бу меҳнатсевар ишчилар смена топшириқларини ҳамиша ошириб бажаришяпти. Корхонада авж олдирилган социалистик мусобақада пешқадамлик қилишяпти.

В. Сироткин фотолари.

ҲАЁТИМИЗ КЎЗГУСИ

V Бутуниттифоқ телевизион фильмлар фестивали қизғин иш бошлади.

Фестивалнинг биринчи куни ишчилар, шахтёрлар, тўқувчилар, қурувчилар, деҳқонларнинг улкан меҳнатига бағишланган фильмларнинг намойиш қилиниши бежиз эмас. Мардонавор меҳнат, танланган ҳунарга садоқат фестивалнинг асосий мазмунини белгилайди. Дарҳақиқат, биринчи куни кўрсатилган кўпгина ҳужжатли телефильмлар оддий ишчи касбининг жозибадор кучини, кишилар амалга ошираётган қаҳрамонона меҳнатнинг самарасини очиб беришга қаратилганлиги алоҳида қайд этилди.

Донецк кончилари ҳақида ҳикоя қилувчи «Шахтёрлар» (Марказий телевидение «Экран» ижодий уюшмаси) фильми меҳнат жасорати манбаларини очиб бера билиши билан кишида ёрқин таассурот қолдиради. Фильм авторлари кишилар меҳнатини қаҳрамонона меҳнат деб аташ билан шу сўзнинг ҳақиқий маъносини ошириб юборишмайди. Ҳужжатли телефильмнинг қаҳрамонлари меҳнат қилаётган 17-17 бис шахтаси Донецкда ягона. Унинг маъдани минг метрга яқин чуқурликдан қазиб олинади. Бунинг учун ҳам ҳар бир кун, ҳар бир меҳнат соати катта маънавий ва жисмоний куч талаб қилади. Фильм авторлари (сценаристлар — Л. Дмитриев, Л. Беляев, режиссёр — И. Беляев, оператор — А. Летичевский) Социалистик Меҳнат Қаҳрамони П. М. Брухальнинг шахтёрлар бригадаси ҳақида ҳикоя қилатуриб, уларни фақат шахтада, бевосита иш жараёнидагина эмас, балки оилада, ўртоқлари ва қариндошлари орасида ҳам кўрсатадилар. Бу эса тўлақонли, жонли образлар яратиш, кишиларнинг кўп қиррали ҳаётини, уларнинг шахсий интилишларини кўрсатувчи фильм яратиш имконини берган. Бригада аъзоларидан ҳар бирининг ўзига хос томонлари жуда яхши очиб берилган. Шуни қайд қилиш керакки, интервью бадиий усули санъатда янгилик эмас. У турли телефильмларда кўп қўлланилган. Шундай экан, бу усулдан бошқа фойдаланиш мумкин эмасдек кўринади. Бироқ, «Шахтёрлар» фильмининг яратувчилари интервью жанри борган сари ёшариб бораётганини кўрсата билганлар. Экран орқали тарқалаётган ҳикоялар ўзининг мазмундорлиги билан жуда қизиқарли. Масалан, ўз тақдири ҳақида ҳикоя қилувчи қаҳрамонлардан бири тасвирланган лавҳани олайлик. Бу ҳикоя шу қадар самимий, унда яқин кишиларига, ўз оиласига бўлган меҳр-оқибат, фахр ҳисси шу қадар кучли берилганки, бу лавҳа узоқ вақтгача эсдан чиқмайди.

Умуман шуни айтиш керакки, фильмда юз бераётган воқеаларнинг ҳужжатлилиги унинг энг юксак ютуқларидан биридир. Чунки айрим телефильмларда, гарчи улар ҳужжатли деб аталсада, фильм мазмунини очиб бера оладиган ҳаётий тасвирлар етишмайди. «Шахтёрлар»да бўлса, ҳар бир лавҳа ҳаётий, ҳаққоний. Мана, экранда кончиларнинг шахтадаги иш фаолияти, уларнинг юзини кўмир чанги қоплаган. Кўзимиз зўр бериб металл домкратни кўтараётган кишига тушади. Тепадан ишчиларнинг бошларига кўмир тўкилади, сменадан сўнг улар тепага, тоза ҳавога чиқиб, шошмасдан чекишарди. Бу манзараларнинг ҳеч қайсисида сохталик йўқ. «Шахтёрлар» бамайлихотир ҳаракат қилишади. Уларнинг гўё суратга олинаётганидан хабарлари йўқдай. Бу нарса ҳужжатли фильм усталарининг воқеалар ҳақида моҳирлик билан рўйирост ҳикоя қилиш санъатидан дарак беради.

Биринчи куни намойиш қилинган ишчилар синфи ҳақидаги фильмлардан «Ишчи қўллари» (Озарбайжон ССР Министрлар Совети Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитети), «Тўқувчи» (Ўзбекистон ССР Министрлар совети Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитети) фильмлари, шунингдек Красноярск ГЭСи қурувчилари ҳақида ҳикоя қилувчи «Саян бўйлаб» (Красноярск телевидение ва радиоэшиттириш комитети) ҳужжатли фильмларини алоҳида қайд қилиб ўтиш керак. Бу фильмлар бадиий савияси жиҳатидан турлича бўлса ҳам, кишиларнинг ўз ишчи касбига бўлган ғурурини, бурч ва масъулият ҳиссини кўрсатиб беришга интилиши билан умумийдир. Бу ҳислатлар юқори малакали бокулик токарь Ҳамид Ғафуровга, Тошкент тўқимачилик комбинатининг тўқувчиси Лидия Казанцевага, Саян ГЭСининг қурувчилари — оддий ишчи йигитларга хос бўлган хусусиятлардир.

Фильмларнинг қаҳрамонлари шахтадами, қурилишда ёки тўқимачилик фабрикасидами, ё колхоз даласида — қаерда ишлашмасин, улар ҳамиша ўз ишчилар синфига содиқ бўлиб қоладилар. Бу ғоя фестивалнинг биринчи кунида намойиш этилган фильмларнинг биридан иккинчисига ўтиб, боғланиб кетади.

Телефильмлар фестивалининг биринчи қисмида намойиш қилиниб, кўрик иштирокчилари диққатини ўзига тортган ҳужжатли телевизион фильмлардан бири «Буғдойзор лавҳалари» бўлди. Бу фильмда қаҳрамонлардан бири ўз фикрини образли ифодалаб, «Нон — кун тартибидаги умиддир» дейди. Бироқ, фильм яратувчилари (сценарий автори ва режиссёр Д. Луньков, оператор И. Дюбин) умиднинг табиат қонунларини, ер қонунларини, унинг имкониятларини, қишлоқ хўжалиги техникаси билимлари ва ниҳоят кишилар психологиясини билишга асосланишини ишонарли қилиб кўрсатиб бера олганлар. Фильм қаҳрамонларидан яна бири бўлғуси ҳосил тақдири ҳақида ўйлаб, 1972 йилнинг қуруқ келган ёзини эслайди. Экранда томошабин кўз ўнгидан Саратов Заволжьесининг қуруқ ёзи, ҳансираб ётган тупроқ, яккам-дуккам буғдой бошоқлари гавдаланади. Бу ҳужжатли кадрлар катта таъсир кучига эга бўлиб, киши қалбини ачиниш ҳисси билан тўлдиради. Бу кадрларда ердан ҳосил ундириш учун киши қанчалик жисмоний куч сарф қилиши, чуқур билимга эга бўлиши кераклиги яққол акс эттирилган. «Буғдойзор лавҳалари» телефильми саратовлик ҳужжатли фильм авторларининг «Дон ундириш оғир», «Саҳифа», «Курнмов калачлари» фильмларининг давоми бўлиб, қишлоқ меҳнаткашлари ҳақида, ғаллакорларнинг меҳнатлари ва ташвишлари ҳақида ҳикоя қилади.

...Кўрик-конкурснинг биринчи куни ҳақиқий санъат билан учрашув куни бўлди. Намойиш қилинган фильмлар ҳужжатли кино усталарининг профессионал маҳоратини, етуклигини, мамлакатимиз бугунги кунининг етилиб турган асосий муаммоларини қамрай билишга қодир эканликларини кўрсатди.

Э. БОБРОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30 — МОСКВА. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.35 — Кинофильм. 19.00 — Мардлик — мангулик. 19.40 — Ахборот. 19.55 — Чех граммпластинкалари декадаси. 20.10 — Ахборот. 20.30 — Социализм дунёси (Москва). 21.00 — Совет Ўзбекистони композиторлари. Икром Акбаров. 22.00 — «Вақт». 22.30 — Пахта терими кундалиги. 22.45 — Николай Тихоновнинг адабий портрети. **ИККИНЧИ ПРОГРАММА.** 17.10 — МОСКВА. 17.15 — Янгиликлар. 17.25 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 18.10 — Телефильм. 18.40 — Балет артистларининг концерти. 19.40 — **Цирк байрами** (телефильм). 20.30 — Ҳужжатли фильм. 21.00 — **Телеминиатюралар.** 22.00 — Жанговар постда (Тошкент). 22.30 — Ўтмиш кино лепталари. **Аэлита** (бадиий фильм). **УЧИНЧИ ПРОГРАММА.** 10.00 — ТОШКЕНТ. V Бутуниттифоқ телефильмлар фестивалига тақдим этилган ҳужжатли, бадиий ва музикали фильмлар намойиши. 20.00 — Тошкент янгиликлари.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 14/IX да **Абу Райҳон Беруний** 16/IX да **Имон.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 14/IX да **Ужарлар**, 15/IX да **Хотинимнинг эри.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Иван АНИСИМОВ** раҳбарлигидаги **УРГАТИЛГАН АЙИҚЛАР АТТРАКЦИОНИ.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Геркус Мантас (2 серия) — «ЎЗБЕКИСТОН» (10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 21.30), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (12.00, 15.00, 18.00, 21.00), «СПУТНИК» (12.00, 15.00, 18.00, 21.00).

Муслим Магомаев куйлайди — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Филлар — менинг дўстларим (2 серия) — НАВОИЙ номли (13.00, 16.30), «КЎКЧА» (ўзбек тилида, 12.30, 20.30).

Привалов миллионлари (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ (11.30, 14.30, 17.30, 20.30).

Қизлар қасамёди — «ЎЗБЕКИСТОН», «ДРУЖБА» (жуфт соатларда) «МОСКВА» (14.00, 16.00, 17.30).

Тилла ўқ — КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Изма-из — «СПУТНИК» (11.00, 14.00, 17.00, 20.00).

Бошсиз чавандоз (2 серия) — «МОСКВА» (10.00, 12.00, 19.30, 21.15), «ВОСТОК» (жуфт соатларда).

Эрамиздан миллион йил илгари — «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Тасодифий адрес — ҲАМЗА номли (тоқ соатларда).

Тошкент обсерваториясида дастлабки кузатув ишлари бошланганига 100 йил тўлди

ЮЛДУЗЛАР ЯҚИН

Жаҳонга Беруний, Улуғбек, Хоразмий каби буюк сиймоларни берган Ўрта Осиё осмон жисмларини ўрганишнинг каттакон марказларидан бирига айланиб қолди. Революция бешиги Ленинград шаҳридаги Марказий давлат тарих архивида авайлаб сақланаётган ҳужжатлар ҳам шундан дарак беради. Ҳужжатларнинг бирида мана шу сўзларни ўқиш мумкин: «Бутун Ўрта Осиёдаги сингари Туркистон ўлкасининг метеорологик жиҳатдан ўзига хос хусусиятлари ҳали бизга қоронғу. Бор маълумотлар ҳам айрим сайёҳлар томонидангина тўпланган бўлиб, улар тузуккина ўрганилмаган, умумлаштирилмаган».

Бу сўзлар бир мактубдан олинган. Мактуб 1869 йили Петербург Фанлар академиясининг президенти томонидан халқ маорифи министрига йўлланган эди. Унда юқорида таъкидланган гаплардан ташқари, Туркистон ўлкасида метеорология обсерваторияси ташкил қилиш зарурлиги ҳам айтилган. Ушбу мактуб Туркистоннинг иқлимий жиҳатдан ўзига хослигига тан беришнинг далолати эди. Мактубга обсерваторияни бошқариш устави, штатларнинг рўйхати ҳамда смета ҳужжатлари ҳам илова қилиб юборилганди. Давлат экономика кенгаши департаменти бу ҳужжатларни узоқ вақт «кўриб» чиқди. Обсерватория муассасасини ташкил қилиш имкониятлари ва унга ускуналар сотиб олиш учун кетадиган маблағларни «ўйлаб» кўрди. 1873 йилдагина Туркистонда обсерватория ташкил қилиш ҳақидаги муаммо ҳал этилди.

Бу илмий муассасанинг фаолияти қанчалик қимматли эканлиги кун сайин маълум бўлиб борди. 1882 йилда давлат экономика кенгаши департаменти обсерватория харажатлари масаласини тағин муҳокама этди. Шу муҳокама натижаси сифатида обсерватория сарф-харажатлари учун олдин белгиланган кредит-сметага қараганда 1380 сўм кўпроқ маблағ ажратилди. Ўша замон асбобсозлиги нуқтаи назаридан обсерватория мукаммал приборлар, мосламалар ҳамда ускуналар билан жиҳозланди. Бундай ускуналар Гамбургдан 30 минг сўмга сотиб олинган.

Тошкент обсерваторияси шу тариқа ташкил қилинди. Унинг дастлабки бор иш бошлаганига юз йил тўлди. 1873 йил 11 сентябрь куни Тошкентнинг ёнбошидаги иқлимий жиҳатдан ўзига хос жойда биринчи кузатув ишлари бошлаб юборилди. Ўшандан буён Тошкент илм аҳлларига, мутахассисларига, юлдузлар яқин бўлиб қолди. Улар коинотни, юлдузлар оламини ва осмон жисмларини ўрганиш борасида қатор тадқиқот ишлари олиб бордилар. Ўша вақтда бошланган кузатув ишларининг якунларидан анчагинаси ҳали ҳам ўзининг илмий аҳамиятини йўқотганича йўқ.

Тошкент астрономия обсерваторияси кейинчалик Ўзбекистон Фанлар академияси Астрономия институтининг ўзаги бўлиб қолди. Бошқача қилиб айтганда, обсерватория базасида институт ташкил топди. Туркистонда дастлабки замонавий илмий муассаса астрономик кузатувларни кенг равишда олиб бориш, тадқиқотлар кўламини кенгайтириш имкониятларига эга бўлди. Бора-бора геофизика, метеорология, сейсмология ва бошқа шу каби қатор тармоқлар ҳам чуқур ўрганиладиган бўлди. Обсерваториянинг ёнгинасида Тошкентда дастлабки илмий шаҳарча ташкил топди. Бу ерда астрономлар қатори математиклар, физиклар, гидрометеорологлар, сейсмологлар, гелиотехниклар, конструкторлар ҳам тадқиқот ишларини олиб бормоқдалар.

Ленинград архивидаги бошқа бир ҳужжатда Тошкент обсерваторияси ташкил топган дастлабки йилларда унинг фаолиятини «тасвирловчи» фактлар келтирилган. Туркистон ҳарбий округи қўшинларининг қўмондони 1889 йил 8 апрелда мана бундай деган экан: «Ишонч шу даражада, Тошкент обсерваториясининг астрономия оламидаги ишлари жаҳонни қизиқтирмоқда. Бунга лоақал Дрезден, Льеж, Прага, Дингельштедт, Копенгаген, Билойт ва бошқа жойлардаги астрономлар Тошкент обсерваторияси ишлари юзасидан бир неча бор мурожаат қилаётганликларини келтириб ўтиш кифоя».

1911 йилда метеорологларнинг II съезди бўлганида, Тошкент обсерваториясининг фаолияти юқори баҳоланди. Шу муносабат билан обсерваториянинг штатларини ва маблағни кўпайтириш тавсия қилинди.

Бу ҳужжатлар ўтмишдан ҳикоя қилади. Совет ҳокимияти йилларида Тошкент обсерваториясига кўп маблағ ажратилди. Ана шу маблағлар ҳисобига янги малакали ходимлар, мукаммал ускуналар олинди. Натижада ўрганиладиган проблемалар кўламини анча кенгайтириш имкониятлари вужудга келди. Улуғ Ватан уруши йилларида Тошкентга Москва, Ленинград ва бошқа шаҳарлардан астроном мутахассислар келишди. Шу давр ичида ҳам рус олимлари обсерватория учун миллий кадрлар тайёрлашга катта ҳисса қўшдилар. Улар олиб борган ишлар якуни сифатида муҳим кашфиётлар амалга оширилди. Улуғ Ватан уруши йилларида Тошкент обсерваторияси Бутуниттифоқ миқёсида хизмат қилганлигини таъкидлаш керак. Ўзбекистон пойтахтидаги астрономик марказдан берилган сигналларга миллионлаб кишилар ўз соатларини тўғрилардилар.

Бугунги кунда Ўзбекистон Фанлар академияси астрономия институтида (1966 йилда ташкил топган) қатор бўлимлар муҳим илмий проблемалар устида иш олиб бораётирлар. Қуёш физикаси, юлдузлар олами, вақт, меридиан астрономияси, фотография астрономияси масалаларида анча қимматли илмий хулосалар тўпланган. Институт директори В. Шчегловнинг таъкидлашича, бу илмий марказ мутахассис олимлари бажарган анчагина ишлар кенг жамоатчилик томонидан тан олинган. Б. Ясевич, М. Биков, А. Латипов, Ю. Слон, В. Шевченко, И. Ишченко, А. Қодиров каби олимларнинг илмий-назарий хулосалари, фан соҳасидаги қадамлари қутлуғ ва муборак.

Ўзбекистон астрономларининг ишига жаҳондаги ҳамкасблари қизиқибгина қолмасдан, буларнинг шароитлари билан, илмий ишлари кўлами билан танишгани хорижий мамлакатлардан меҳмонлар келиб туришади. Уларни Тошкент обсерваторияси, республика пойтахтидаги Астрономия илмий тадқиқот институти қатори Қашқадарё областидаги Улуғбек номли Китоб кенглик станцияси ҳам қизиқтирмоқда. Бугунги кунда Китоб кенглик станцияси халқаро программа бўйича хорижий мамлакатлар астрономлари билан ҳамкорликда тадқиқот ишларини давом эттирмоқда.

Ж. ХОЛҚОСИМОВ.

ИККИНЧИ ИСТЕЪДОД

ҚЎШ ҲУНАРЛИ

«Бизнинг илғорларимиз», «Меҳнатга шон-шарафлар», «Партия XXIV съезди қарорларини амалга оширамиз», «Мажбурият олдингми, бажар!»... Бундай жарангдор шиорларни республикамизнинг колхоз-совхозлари марказларида, истироҳат боғларида, катта йўл ёқаларида учратиш мумкин. «Ҳурмат тахтаси», диаграммалар, стендлар, плакат-расмлар, қолаверса алвонларда дала бунёдкорларининг муваффақиятлари рақамларда қайд қилинган бўлади.

Наманганлик «Баҳодир Турсунов ана шундай кўркам стендлар, «Ҳурмат тахта»ларини моҳирлик билан безашда танилиб қолди. Унинг қўлида сайқал топган алвонлар, хўжалик илғорларининг портретлари катта режалар-у ютуқларни акс эттирувчи рақамлар билан шундай уйғунлаштириладики, томошабинни завқлантирди. Турсунов илк марта қардош Қирғизистоннинг Ўш областидаги Олабуқа райони хўжаликларида кўргазмали стендлар тайёрлаганди. Ҳаваскор устанинг тажрибали безакчи рассом К. Янин билан учрашиши кўп нарса ўрганишига имкон яратди. Шогирд ва устоз тутинганларининг Сирдарё область Ворошилов районидаги Максим Горький номли колхоздаги ишлари кўпчилик хўжаликлар ҳавас қилса арзигулик бўлди.

Баландлиги қарийб 10 метр келадиган бетон устунга доҳиймиз В. И. Лениннинг барельеф сиймоси ифода этилиши, узунлиги 15 метрлик «Ҳурмат тахтаси»нинг сержило бўёқларда сайқал топгани қишлоқ аҳли эътиборини тортмоқда. Хўжаликда қўлга киритилаётган ютуқлар аниқ кўрсатилган. Бундай стендлар ясашни Баҳодир К. Янин билан Москвада Бутуниттифоқ Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасидан ўрганиб қайтди.

Б. Турсунов безакчи-рассомлик ишларини давом эттириб, фотографияни ҳам ўрганди. Бу ҳунар унга ўз ишларини эсдалик сифатида сақлаб қўйиш ҳамда турли хўжаликларда яратилган стендларни ўрганишда қўл келяпти. У Наманган давлат педагогика институтида ўқияпти.

М. ҲАМИДОВА.

Спорт. Спорт. Спорт.

МАЙДОНДА ПОЛВОНЛАР

Полвонлар беллашуви деганда қизиқ воқеа ёдга келади. Асримиз бошида бўлиб ўтган бу беллашувни кексаларимиз ҳам яхши эслашади. Ўз даврида Аҳмад полвон деб ном таратган курашчи ўзининг бақувват ва чапдастлиги билан ишқибозлар эътиборини қозонди. Воқеа 1895 йилнинг ёз ойларида Тошкентда бўлиб ўтган. Ўлканинг донгдор полвони ҳақида ҳар турли гапларни эшитган Туркистон генерал губернатори рус подшосининг енгилмас курашчиларидан Реппелни Тошкентга таклиф қилади.

Беллашув Колизей цирки (ҳозирги Свердлов номли концерт зали) майдонида ўтказилди. Аҳмад полвон билан Реппел юзлашармиш деган шов-шув гаплар тарқалганди. Катта зални тўлдириб ўтирган одамлар даврасида полвонлар аввалига ўз ҳунарларини кўрсатишди. Реппел саккиз пудлик тошларни осон ва чаққон иргитиш билан мухлисларни ҳайратга сола бошлади. Кейин у Аҳмад полвонга «қани, уриниб кўр-чи?» дегандай имо қилди. Тош кўтариб ўрганмаган полвон бироз қийналса-да, кулгига қолмади. Кейин ўзбек полвони ўз ҳунарини кўрсатди. У бир қанор донни кўтариб от устига қўйишни таклиф этди. Реппел ҳар қанча уринмасин, бунинг уддасидан чиқолмади. Бундай ишнинг ҳаддини олган Аҳмад қанорни эркин кўтарди-ю от устига қўйди.

Полвонлар беллашуви айниқса қизиқарли. Бир марта мағлубият аламини тортган Реппел курашда Аҳмадни енгмоқчи бўлди. Аммо, полвонимизнинг курагини ерга тегизиш осон бўлмади. Аҳмад полвон икки ҳаракат билан Реппелни даст кўтарди-ю, бир неча дақиқа муаллақ ушлаб тургач, ерга урди. Реппел ўзини ўнглолмай қолди...

Бугунги кунда беллашаётган полвонларимиз орасида ҳам Аҳмад полвоннинг издошлари бор. Кураш майдонига тушганда уларни мухлислар завқ-шавқ билан қаршилайдилар. Аммо, полвон деган ном ҳар кимга ҳам насиб бўлавермайди. Полвонлик мардлик рамзидир. Миллий спорт турини элга танитиб келаётганлар кураш майдонида ҳам ростгўйлик ва ҳалол меҳнатлари эвазига ном чиқаришган. Халқимиз хоразмлик машҳур Паҳлавон Маҳмуд, тошкентлик Аҳмад полвон, Маҳкам полвон, фарғоналик Уринбой полвон, наманганлик Қоратой полвонларни ҳанузгача иззат-икром билан тилга олади.

Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон полвонларининг анъанавий мусобақаларини ўтказиб туришга жазм этишдан мақсад спортнинг бу тури оммавий тус олишига катта ҳисса қўшганларнинг анъаналарини давом эттиришдир. Бугун Тошкентда бошланадиган кураш мусобақаларига қизғин ҳозирлик кўрилди. Тошкентда ўзбек, қозоқ, қирғиз, тожик, туркман халқининг мард ўғлонлари беллашадилар. Мусобақалар уч кун давом этади.

Беллашувларни фарғонача ва бухороча усулда ўтказишга қарор қилинди. Мусобақада иштирок этиш учун Қирғизистон республикасининг Ўш областидан, Тожикистоннинг Ленинобод областидан, Қозоғистоннинг Чимкент областидан меҳмонлар ташриф буюришди. Республикамиз терма командаси яқинда бўлиб ўтган Ўзбекистон XVI спартакиадада мусобақалари кезлари сараланди.

Ўрта Осиё ва Қозоғистонда кенг тарқалган спортнинг миллий кураш турларидан полвонлар беллашувига бағишланган ўзига хос катта давра мухлисларда ҳам қизиқиш уйғотиши табиий.

Т. ОДИЛОВ,
республика кураш федерациясининг раиси.

Футбол

Ўтган чоршанба куни кучлилар даврасида иккита ўйин бўлди. Москвада СССР Кубоги учун ярим финал учрашувида пойтахт ва Киев динамочилари куч синашдилар. Ўйиннинг биринчи қисми бу командаларнинг аввалги учрашувидаги сингари 1:1 ҳисобида тугади. Учрашувнинг асосий вақтида ҳам, қўшимча берилган ярим соатда ҳам бу ҳисоб ўзгармади. Масалани 11 метрлик тўплар ҳал қилди. Киев динамочилари бу ўйинда 6:5 ҳисобида ғалаба қозониб финалга чиқдилар. Киевликлар энди Ереваннинг «Арарат» командаси билан Кубок учун ўйин ўтказадилар.

Тбилиси динамочилари шу куни Тошкент пахтакорчиларини ўз майдонида қабул қилиб, 4:0 ҳисобида ғолиб келдилар. Тўпларнинг иккитасини Гуцаев, қолганларини Асатиани билан Гавашели киритди. Пахтакорчилар навбатдаги учрашувни Ростов шаҳрида маҳаллий армиячилар билан 16 сентябрь куни ўтказадилар.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг ҳунар-техника таълими давлат комитети

84-ШАҲАР ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1973—1974 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти қуйидаги мутахассисликлар бўйича юқори малакали кадрлар тайёрлайди.

Дурадгор-мебелчилар, метро-сигнализация монтёрлари, слесарь-сантехниклар, бўёқчи-сувоқчилар — ўқиш муддати уч йил, метро сигнализация монтёрлари, дурадгорлар — ўқиш муддати икки йил, сувоқчилар, наққошлар, ғишт терувчилар — ўқиш муддати бир йил.

Билим юртига 15 ва ундан катта ёшли 7—10 синфни тамомлаган йигит ва қизлар имтиҳонсиз қабул қилинади.

Уч йил ўқиганлар етуклик ҳунари (ихтисоси) бўйича аттестат оладилар.

Ўқиш даври иш стажига киради.

Ўқиш ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Ўқишга қабул қилинганлар уч маҳал бепул овқат, кийим-бош ва ётоқхона билан таъминланадилар, ишлаб чиқариш практикаси ҳақининг 33 проценти қўлга берилади.

Ўқувчиларга ўқиш давомида 25 сўмдан 28 сўмгача стипендия берилади. Ўқувчилар бир марта поездда текин юриш ҳуқуқига эга (отпуск даврида). Билим юртини битирганлар сиртқи ва кечки олий ўқув юртига конкурссиз қабул қилинади.

Билим юртига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак: билим юрти директори номига ариза, автобиография, туғилганлик ҳақида гувоҳнома ёки паспорт (асли), маълумоти ҳақидаги ҳужжат (асли) мактабдан характеристика.

Билим юртининг адреси: Тошкент шаҳар, Жарқўрғон кўча, 113-уй. (15, 26, 30-автобусларнинг «СТО» заводи бекати).

Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениеси, СССР Бадиий фондининг Ўзбекистон бўлими СССР Ёзувчилар союзининг аъзоси Саид Аҳмадга акаси

Имомхон
ҲУСАНХЎЖАЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 • ТЕЛЕФОНЛАР

Эълонлар — 338142
коммутатор — 330249 дан 330258 гача.

Б. — № 217. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Р. — 03675.